

RIKSDAGENS BANKFULLMÄKTIGES

BERÄTTELSE

FÖR ÅR 1945

TILL
RIKSDAGENS BANKUTSKOTT

★

HELSINGFORS 1946

INNEHÅLL:

	Sid.		Sid.
<i>Det ekonomiska livet i Finland år 1945</i>	3	<i>Av Bankfullmäktige handlagda ärenden</i>	23
Krigsskadeståndet	3	Inlösen av sedlar	23
Industrin	4	Revisionen	23
Lantbruket och skogsskötseln	6	Granskningen av lånerörelsen och valuta-handeln	23
Arbetsmarknaden	7	Inventeringen och inspektionen av avdelningskontoren	23
Utrikeshandeln	7	Fonder underställda bankfullmäktiges övervakning	23
Inrikeshandeln	8	Direktionen	23
Samfärdseln	8	Principer för ändring av växelkurserna	24
Penning- och kapitalmarknaden	9	Nya sedeltyper	24
Räntefoten	12	Upptagandet av ett dollarlån för bomullsinköp	24
Betalningsbalansen och kapitalrörelsen	12	Avskrivningar	24
Prisnivån	13	Inrättandet av ett tillfälligt växelkontor i södra hamnen i Helsingfors	25
<i>Finlands Banks verksamhet</i>	14	Nya befattningar	25
Penningvärdet och förhållandet till utlandet	14	Tilläggsarvodet på grund av dyrtiden, extra familjetillägg och avlöning av extra personal	25
Utlåningen	15	Beviljade pensioner	26
Räntesatserna	17	Inköp av tomt för huvudkontoret	26
Sedelstocken	17	Kontrollanterna vid avdelningskontoren	26
Bankens förhållande till staten	18	Bankfullmäktige och revisorer	27
Utländska clearingräkningar	19		
Remburserna	20		
Bankens bokslut	20		

Det ekonomiska livet i Finland år 1945.

Det alltjämt pågående världskriget präglade i början av 1945 även vårt lands näringsliv, trots att Finland mot slutet av föregående år hade lösgjort sig från kriget. Handelsförbindelserna med andra länder voro svaga och i huvudsak begränsade till Rådsunionen och Sverige. Först då krigshandlingarna upphörde annorstädes, begynte handelsvägarna till andra länder småningom öppnas, handelsavtal ingingos och importen och exporten kommo i gång, ehuru de höllo sig små i jämförelse med förkrigsförhållanden. Även på annat sätt kastade storkriget och särskilt vårt eget krig sin skugga över vårt ekonomiska liv, som ansträngde sig för att övervinna de av kriget åstadkomna skadorna. Den industriella produktionen höll sig till följd av bränslebrist samt knapphet på råmaterial och förnödenheter ävensom brist på yrkeskunnig arbetskraft betydligt under förkrigsnivån. Detsamma gäller lantbruket, vars avkastning på grund av försummelserna i åkrarnas skötsel under kriget, brist på vissa gödselämnen samt minskningar i kreaturstammen och knapphet på kraftfoder icke förmått höja sig ens närmelsevis till nivån före kriget. Till följd av knapphet på råmaterial och arbetskraft löpte återuppbyggnadsarbetet och placeringen av den förflyttade befolkningen på nya boplatser långsamt undan, samtidigt som byggnadsverksamheten över huvud låg nere. Uppmärksamheten var främst inriktad på erläggandet av krigsskadeståndet och övervinnandet av därmed förbundna svårigheter samt upprättandet av därför behövlig produktion. Tack vare hemförlovningen av trupperna lättade det skärpta läget på arbetsmarknaden, men å andra sidan försiggick detta utan att farhågorna för arbetslöshet besannades. På vissa områden ha arbetslusten och arbetseffektiviteten gått

ned, och en på arbetsmarknaden uppträdande oro ledde till allmänna löneförhöjningar. Då varubristen icke snabbt kunde avlägsnas, var följden endast prisstegring och tilltagande inflation, vars fortskridande man sedermera försökte hindra genom allehanda åtgärder. Med anledning av inflationsskräcken ökades inlåningen i kreditinrättningarna långsammare än under de föregående åren, men på hösten föranledde fruktan för sedelutbyte i sin tur tillströmning av penningmedel till bankerna och minskning av den utelöpande sedelstocken. Den tidigare under året iakttagna stramare tendensen på penningmarknaden övergick av samma anledning vid årets slut i en tydlig — ehuru övergående — penningriklighet. Statens hushållning, för vilken man hade hoppats att situationen skulle lätta så snart krigshandlingarna upphörde, var under hela året svår, emedan erläggandet av krigsskadeståndet o. a. därmed sammanhängande betalningar, ökningen i vårdutgifterna samt stegringen i löner o. dyl. omkostnader föranledde fortgående stegring i utgifterna.

Krigsskadeståndet.

En av de centralaste frågorna för näringslivet var betalningen av krigsskadeståndet. Att verkställa den innebar ett hårt prov för Finlands nationalekonomi, och följderna sträckte sig till näringslivets alla områden, försvårande återuppbyggnadsarbetet samt förverkligandet av andra ekonomiska och socialpolitiska program-punkter.

Krigsskadeståndet grundar sig på det i vapenstilleståndsfördraget av den 19 september 1944 ingående 11 momentet, enligt vilket Finland bör till Rådsunionen erlægga ett skadestånd om 300 milj. dollar. Detta

skulle erläggas inom sex år med 50 milj. dollar om året, i form av varor, om vilka detaljerad överenskommelse skulle träffas i specialavtal. Den 17 nästföljande decem-

	Hela be- loppet milj. doll.	%	1 året milj. doll.	2 året milj. doll.	3-6 året milj. doll.
Produkter av skogsindustrin	100.0	33.3	22.9	19.6	14.4
Gamla fartyg	14.0	4.7	14.0	—	—
Nya fartyg	60.0	20.0	3.2	9.9	11.8
Kabeltillverkningar	25.0	8.3	3.3	4.5	4.3
Maskiner och apparater	101.0	33.7	6.6	16.0	19.5

Det första årets leveranser voro lättare att fullgöra än de senare, enär de i större utsträckning omfattade alster av våra naturliga exportindustrier samt färdiga fartyg. Leveranserna under de följande åren förutsätta kännbar utbyggnad av maskin- och metallindustrin med åtföljande stora kapitalinvesteringar vid en tidpunkt, då behovet av investering i återuppbyggnadsarbetet storligen överstiger investeringsmöjligheterna.

Värderingsgrund bilda 1938 års världsmarknadspriser i USA-dollar, förhöjda med 15 % beträffande maskiner och apparater

	2 året milj. doll.	3-7 året milj. doll.	8 året milj. doll.
Produkter av skogsindustrin	13.9	10.1	10.1
Nya fartyg	7.1	8.2	8.1
Kabeltillverkningar	3.2	3.1	3.1
Maskiner och apparater	11.4	14.1	14.1
Summa	35.6	35.5	35.4

Denna förändring medförde en märkbar lättning, vilket var så mycket nödvändigare som Finland just under de första åren har att utöver krigsskadeståndet bära också en del andra likartade pålagor. Av dessa böra nämnas de s. k. restitutionsbetalningarna, vilka från augusti 1945 till slutet av 1946 stiga till 22 milj. dollar och vilka främst utgå i skogsindustriprodukter.

Under det första, den 19 september 1945 tilländalupna leveransåret erlades skadestånd för sammanlagt 51.46 milj. dollar. Beträffande de varor, som hörde till det första leveransåret, bl. a. vissa maskiner, godsvagnar och kablar, fanns i leveranserna ett underskott av 1.83 milj. dollar, medan å andra sidan vissa varupartier, särskilt

ber undertecknades ifrågavarande specialavtal, enligt vilket krigsskadeståndets totala belopp och årliga rater fördelade sig på olika varugrupper som följer:

samt fartyg och med 10 % för färdiga produkter. Då priserna för närvarande äro betydligt högre och då leveransen av dessa skadestandsvaror förutsätter en avsevärd import av råmaterial, förnödenheter och maskiner, vilka måste betalas till dagspris, är följden att leveranserna bliva mera betungande än fallet hade varit vid en mindre ofördelaktig prissättning.

Genom ett sedermera, den 31 december 1945, undertecknat avtal förlängdes leveranstiden för skadeståndet från sex till åtta år och det årliga skadeståndet fastställdes på följande sätt:

alster av skogsindustrin, levererades på följande års konto för sammanlagt 3.56 milj. dollar. Dessa senare ersätta likväl ej de förstnämnda, utan för varje underlåtelse utgår en månatlig straffsats om 5 %, och betalningen bör ske i varor.

Industrin.

Industrin arbetade hela året 1945 under stora svårigheter. Full produktionseffektivitet kunde ej nås, särskilt till följd av den knapphet på råmaterial och förnödenheter som rådde, emedan från utlandet icke genast kunde fås alla nödvändigt erforderliga produkter och då också tillgång på det inhemska råmaterialet, träet, krävde effekti-

visering av skogsarbetena samt tid. En särskild svårighet beredde den av bristen på stenkol härflytande bränslebristen. Avbräck gjorde även bristen på yrkeskunnig arbetskraft och försämringen av arbetseffektiviteten. Icke heller var övergången till en för efterkrigstiden lämpad produktion genomförd i en handvändning. Uppmärksamheten var främst riktad på att snabbt få skadestandsindustrin i gång och dess anläggningar förstörade, vilket förutsatte såväl byggnadsverksamhet som tillgång på utländska maskiner och råvaror. Övergångssvårigheterna besegrades dock småningom och produktionen, som i början av året var mindre än ett år tidigare om än större än under senare halvåret 1944, kunde småningom pressas upp, så att den beräknas vid slutet av det tredje kvartalet ha stigit till 65 % av 1935 års nivå.

Exportindustrins volym utgjorde enligt Unitas' index 46 poäng (1935 = 100) för januari—september 1945 mot 43 poäng för föregående år. Men medan index i januari stod på endast 40 poäng, hade den i september stigit till 52. Produktionsnivån var sålunda mycket låg jämförd med fredstida förhållanden, men utvecklingen gick i rätt riktning. Detta gäller exportindustrins alla viktigaste grenar, av vilka sågindustrin företedde den kraftigaste ökningen. För densamma var produktionsindex 55 poäng för juli—september, medan motsvarande siffra för pappersindustrin var 43 poäng.

Den s. k. *hemmamarknadsindustrin*, av vilken vissa grenar till följd av krigsskadeståndet ha utvecklats till exportindustri, ökade under året märkbart sin produktion. Om dess volym saknas uppgift, men värdeindex för densamma steg i september till 341 poäng, medan den år 1944 i medeltal var 225 poäng. Dock berodde denna stegring till stor del på prisförhöjningar. Beträffande utvecklingen på de viktigaste områdena bör nämnas, att metall- och maskinindustrin samt byggnadsmaterialieindustrin utvecklades kraftigare än andra, främst till de delar, som betjäna skadestandsleveranserna, medan en del andra grenar gingo tillbaka. Värdeindex för metall- och maskinproduktionen, vars medeltal för 1944 var 330 poäng, steg för tredje kvartalet 1945 till 416 poäng, medan åter produktionen av byggnadsmaterial undergick en motsvarande ökning från 186

till 391 poäng. Ökningen från 219 till 275 poäng för produktionen av närings- och njutningsmedel torde få anses som en följd av prisnivåns stegring. Textilindustrin visade rent av en tillbakagång, som råvarubristen gör förstälilig.

Behovet av *byggnadsverksamhet* var större än någonsin förr i vårt land. En svår bostadsbrist rådde i alla större städer och i allmänhet även i de små samt i stor utsträckning på landsbygden, särskilt i trakter, där evakuerade talrikt slagit sig ned. Lika stort var behovet att få upp de för produktionen erforderliga byggnaderna, vare sig det var fråga om ekonomiebyggnader på nya lägenheter eller industribyggnader. Knapphet rådde på byggnadsmaterial och de till buds stående små mängderna behövdes liksom arbetskraften för ännu viktigare ändamål, varför både byggnadsverksamheten i städerna och återuppbyggnadsarbetet på landsbygden understeg programmet. Enligt tillgängliga uppgifter uppfördes under året på snabbkolonisationslägenheter 1,970 nybyggnader, av vilka 826 blevo färdiga, varjämte 385 byggnader reparerades eller byggdes till och 327 av dem blevo färdiga. Återuppbyggnadsarbetet i norra Finland, vilket har givits företräde framom den övriga byggnadsverksamheten, omfattade 7,751 nybyggnader, av vilka 5,291 hunno bliva färdiga, samt reparation och tillbyggnad av 1,753 hus, av vilka 1,335 blevo färdiga under året. Beträffande byggnadsverksamheten i städerna föreligga uppgifter för tre kvartal. Under denna tid fullbordades 1,441 bostadslägenheter, omfattande 2,955 rum, samt 43,833 m² andra lägenheter. Byggnaderna inrymde 394,490 m³ mot 538,934 m³ under samma tid 1944. Byggnadslov beviljades relativt rikligt i början av året, men då svårigheterna att få byggnadsmaterial hopade sig, beviljades endast ett begränsat antal byggnadslov och redan påbörjade byggnadsarbeten avbrötos.

Cementkonsumtionen betraktas som en indikator för livligheten på byggnadsmarknaden, trots att tråhusen dominera på landsbygden och att de under nuvarande förhållanden fått ökad betydelse. I varje händelse tyder cementkonsumtionen på att byggnadsverksamheten har blivit livligare. Under årets tre första kvartal såldes nämligen 218,000 ton cement mot 142,600 ton under samma tid år 1944.

Vad särskilt beträffar Helsingfors, för vars byggnadsverksamhet noggrannare siffror föreligga, fullbordades därstädes under året 88 ny- och tillbyggnader, omfattande 462 lägenheter och 1,037 rum. Motsvarande siffror för 1944 voro 39 byggnader, 176 lägenheter och 420 rum. Byggnaderna inrymde 146,000 m³ mot 382,000 m³ år 1944. Under uppförande befunno sig vid årets slut 27 byggnader på grundningsstadiet, 26 byggnader på murningsstadiet och 90 på inredningsstadiet. De komma sammanlagt att inrymma 971,000 m³, vilket är ganska mycket jämfört med kubikinnehållet i de färdigställda byggnaderna men litet jämfört med byggnadsverksamheten före kriget.

Lantbruket och skogsskötseln.

Det dåliga skick, i vilket krigsåren försatt odlingarna, samt bristen på vissa viktiga gödselämnen tryckte sin prägel på 1945 års skörd. Den kyliga försommaren var ägnad att försvaga skörden särskilt av hö, och torkan under högsommaren på en del håll i landet samt de ställvis uppträdande ymniga regnen under skördetiden försvagade resultatet, men för övrigt var avkastningen tillfredsställande. Odlingsarealen var enligt förhandsuppgifter drygt 10 % mindre än året förut; minskningen gällde huvudsakligen odlad hö, råg och havre, medan däremot den för vete, korn, potatis och rotfrukter anslagna arealen ävensom betesmarkerna hade ökat. Hela skörden av brödsäd var enligt förhandsberäkningar 487,000 ton mot 477,000 ton år 1944. Ur folkförsörjningssynpunkt var det av betydelse att potatisskörden steg från 640,000 till 789,000 ton och skörden av rotfrukter från 293,000 till 359,000 ton. Det odlade höet, sockerbetorna och ärterna gävo däremot svagare skörd än året förut. Näringsvärdet av 1945 års skörd har uppskattats till 2,270 milj. spannmålsenheter, medan det år 1944 var 2,450 miljoner och i medeltal för 1935—1939 3,758 miljoner enheter.

Kreatursstammen är efter de föregående årens nedskärningar betydligt mindre än före kriget. Särskilt äro svinen och fjäderfäna fåtaliga. Däremot ökades fårstammen under fjolåret för tillgodoseende av husbe-

hovet av kött och särskilt av ull. Mjölkboskapen står alltjämt till följd av knappheten på kraftfoder till sin produktionskapacitet mycket under nivån före kriget. Då den inhemska spannmålsodlingen lika litet som boskapsskötseln förmådde öka varuutbudet, var den regelbundna distributionen av de av folkförsörjningsmyndigheterna tilldelade livsmedelsransonerna beroende av utländsk import, och på detta sätt kunde befolkningens näringsläge bibehållas oförändrat, på krigstida nivå, men att bringa det på fredstidsnivå hade förutsett avsevärt ökad import.

Skogsarbetena motsvarade ej förväntningarna. Det beredde tidvis svårigheter att få arbetsfolk till skogsarbetena, arbetseffektiviteten var låg och en stor del av skogsarbetarna nöjde sig med knappa veckor. Endast med tillhjälp av särskilda arrangemang, såsom tilldelning av kaffe, livsmedel och arbetskläder m. m. dyl., fick man det allra nödvändigaste arbetet utfört. Enligt det slutliga programmet skulle under avverkningsperioden 1944—1945 avverkas omkring 43 miljoner leverans-m³, men av detta beting fullgjordes endast 75.6 %. Av grovt virke av barr- och lövträd avverkades knappa 169 milj. kubikfot eller 84.3 % av betinget. Avverkningen av rundvirke steg till över 8 miljoner m³ och översköt betinget med 21.6 %, men i stället fanns det ett underskott av 40.0 % för brännved o. dyl. virke, för vilket avverkningsciffran var knappt 16 miljoner m³.

För avverkningsperioden 1945—1946 fastställdes ett totalt beting av 52 miljoner m³. Skogsarbetena förlöpte till en början långsamt, men på hösten förbättrades farten. Före utgången av 1945 hade avverkats drygt 48 milj. kubikfot grovt virke, närmare 9 miljoner m³ löst mått pappersved och gruvstolpar samt knappt 17 miljoner m³ löst mått brännved o. dyl. virke. På grund av transportsvårigheter var underskottet i leveranserna till bosättningscentra och industriinrättningar avsevärt. Då dessutom betydande mängder trävaror måste exporteras, dels som skadestånd och restitution, dels för att få in nödvändiga importvaror till landet, kunde det inhemska behovet endast delvis tillgodoses, vare sig det gällde råvaror för industrin och byggnadsverksamheten eller järnvägs- och ångbåtsdrift samt uppvärmning av bostäder.

Arbetsmarknaden.

Vid årets ingång hade hemförlovningen av trupperna slutförts utan att nämnvärd arbetslöshet förekommit. I början av året steg visserligen ännu antalet av de vid arbetsförmedlingsanstalterna anmälda arbetslösa till något över tiotusen, men det sjönk snart och hade på hösten nått under tretusen. På statens och en del kommuners försorg ordnades några reservarbeten, men i allmänhet och särskilt mot slutet av året sysselsatte dessa endast ett fåtal. Karakteristiskt för arbetsmarknaden under 1945 var, att tillgången på arbetskraft understeg efterfrågan och att underskottet tilltog under årets lopp. Särskilt rådde på många områden brist på fackarbetare, varför det var konkurrens om dem. Detta faktum utgör bakgrunden till löneutvecklingen.

En av krigets följdföreteelser var en betydlig oro på arbetsmarknaden, i det arbetarna flyttade från ställe till ställe och lönekraven hastigt stego. Lönekonflikterna tillspatsades ofta och ledde till arbetsinställelser, av vilka något över ett hundratal förekommo, de flesta små, medan större arbetstvister kunde undvikas genom påbud av vissa allmänna löneförhöjningar. Ehuru dessa inneburo höjda produktionskostnader och därigenom i sin tur medförde prisstegring och trots att det under rådande allmänna varubrist icke fanns möjligheter att förbättra reallönerna, kunde arbetsmarknaden dock handhavas. Den 19 juni utfärdade statsrådet ett beslut om lönereglementering i avsikt att ordna löneförhållandena. Landet indelades i fyra ortsklasser och lönerna i fyra lönegrupper, de manliga och kvinnliga lönerna särskilt för sig. I den högsta dyrhetsgruppen fastställdes timlönen i krävande fackarbete för män till 35: — mark och för kvinnor till 29: — mark. Prissättning av aekordarbete bör ske så att förtjänsten med minst 30 % överstiger timlönen. I särskilda fall kunna olika förhöjningar beviljas. Genom dessa förhöjningar minskades betydligt skillnaderna i lön för fackkunniga och icke-fackkunniga och för män och kvinnor, vilket icke var ägnat att höja arbetseffektiviteten. Längs sommaren och hösten tillämpades dessa avlöningsprinciper i praktiken. Genom vid tolkning fick man på många områden de slutliga lönerna att mycket överstiga den nivå, som löne-

beslutet hade avsett att stabilisera. Lönerna hade på olika områden hösten 1945 stigit med 100—150 och t. o. m. 190 % sedan 1944. Normaltimlönen för lantbruksarbete fastställdes på våren till 19: — mark, vilket innebar en stegring med 100 % sedan föregående december. Tjänstemännens och över huvud taget de intellektuella arbetarnas löner stego mycket mindre.

Utrikeshandeln.

Handelsutbytet med utlandet var i början av året obetydligt men utvidgades så småningom allt efter som handelsavtal ingingos med olika länder. Nedgången i markens köpkraft bidrog till att höja de i mark uttryckta siffrorna för import och export, utan att det verkliga handelsutbytet hade ökat i motsvarande grad. Värdet av det utländska handelsutbytet var sammanlagt 19,111.0 milj. mark mot 15,515.9 miljoner året förut. Härav kommo 6,821.0 milj. mark på importens andel mot 8,918.5 miljoner år 1944. Minskningen var sålunda 2,097.5 milj. mark. Exportvärdet åter var 12,290.0 milj. mark mot 6,597.4 miljoner under närmast föregående år. Exporten hade således kommit i gång på ett glädjande sätt, i det dess värde var 5,692.6 miljoner större än år 1944. Av exporten utgjordes dock 7,062.3 milj. mark av export av krigsskadeståndsgods utan vederlag, varför den fria exporten belöpte sig endast till 5,227.7 milj. mark. Utanför den officiella statistiken faller exporten av s. k. restitutionsvaror, emedan om densamma saknas lika detaljerade och färskare uppgifter som finnas om den egentliga exporten. Enligt förhandsuppgifter utgjorde dess värde 1,675.0 milj. mark, varför hela det utländska handelsutbytet belöpte sig till 20,786.0 milj. mark. Exporten utan vederlag var sammanlagt 8,737.3 milj. mark, medan hela exporten steg till 13,965.0 miljoner.

Formellt uppvisade handelsbalansen enligt handelsstatistiken ett exportöverskott av 5,469.0 milj. mark. Om endast den fria exporten, d. v. s. den del av exporten, som ger medel att finansiera importen, beaktas, var handelsbalansen mycket ofördelaktigare. På så sätt räknad slutade 1945 års handelsbalans på ett importöverskott om 1,593.3 milj. mark. I jämförelse med handelsbalan-

serna för krigsåren med deras starka importöverskott visar detta resultat en förbättring, om än ej ännu ett tillfrisknande av handelsförbindelserna.

Om utrikeshandelns volym saknas uppgifter, men om man beaktar stegringen i prisnivån både i Finland och i de flesta andra länder samt de förändrade växelkurserna, finner man att såväl importen som exporten kvantitativt utgjorde endast en liten bråkdel av de varumängder, som före kriget årligen importerades och exporterades. Med hänsyn till den rådande varubristen kunde importen därför endast synnerligen dåligt tillgodose behovet.

Av importens fördelning enligt varuslag framgår, att dels råvarorna och dels näringsmedlen ha stått i förgrunden. Råvaror importerades för 2,859.2 milj. mark och utgjorde 42 % av importen, medan importen av näringsmedel steg till 2,636.2 miljoner eller 39 % av importen. För import av maskiner användes 868.9 milj. mark och för import av „andra konsumtionsvaror” 456.7 miljoner. I jämförelse med tiden före kriget hade särskilt de två sistnämnda grupperna minskats, medan däremot livsmedlen kommit att intaga en mycket viktigare plats i importen än förr. Beträffande de ur folkförsörjningssynpunkt viktiga varorna kan nämnas, att 69,700 ton vete importerades mot 52,500 ton år 1944, 149,900 ton råg mot 160,500 ton, 16,200 ton socker mot 29,700 ton, 44,600 ton koksalt mot 53,000 ton, 111,300 ton stenkol och koks mot 904,200 ton, 7,400 ton mineralolja mot 9,200 ton, 4,600 ton bensin mot 22,100 ton, 9,800 ton petroleum mot 11,700 ton, 49,500 ton olika gödselämnen mot 94,400 ton, 1,100 ton ull mot 200 ton, 5,900 ton bomull mot 100 ton, 17,300 ton stångjärn och -stål mot 38,300 ton samt 17,600 ton järn- och stålplåtar mot 19,300 ton. Eftersom importkvantiteterna i allmänhet år 1944 voro små, är det ej att undra på, att konsumtionsbehovet icke år 1945 kunde tillgodoses, utan att underskottet i de flesta fall var stort.

Exporten fördelade sig på fyra huvudgrupper sålunda, att på pappersindustriprodukternas andel kom 4,637.3 milj. mark, på „övriga varor” ungefär lika mycket eller 4,281.7 miljoner samt på trävaror och -produkter 3,306.4 miljoner. Animaliska livsmedel exporterades för 64.6 milj. mark.

Sistnämnda grupp var således utan betydelse, medan däremot exporten av „övriga varor”, till vilken räknas färdiga fartyg, maskiner o. a. produkter av maskinindustrin, till följd av skadeståndsleveranserna var ojämförligt mycket större än före kriget, i det den nu omfattade 35 % av exporten, medan till gruppen tidigare hörde endast omkring en tiondedel av exportens värde.

Av de viktigaste varugrupperna inom exporten ökades många under 1945. Sålunda exporterades 85,400 ton trämassa mot 38,000 ton år 1944, 159,700 ton sulfitecellulosa mot 100,100 ton, 104,500 ton sulfatcellulosa mot 68,800 ton, 45,300 ton papp mot 37,600 ton och 87,300 ton tidningspapper mot 48,300 ton. Likaså ökades exporten av trävaror samt trähus och -baraer. Exporten av bl. a. kopparmalm, andra malmer, tändstickor, kartong, pappersalster samt tackjärn och koppar var däremot mindre än år 1944.

Inrikeshandeln.

Då varuknappheten från krigstiden alljämt fortbestod under 1945, tog inrikeshandeln icke fart i kvantitativt hänseende, utan affärernas hyllor gapade tomma. Då priserna stego ökades dock den inhemska handeln uttryckt i mark, så att partiaffärernas, centralandelsaffärernas och lanthandlarsammanslutningens försäljning steg till 18,333 milj. mark för januari—oktober mot 11,589 miljoner året förut.

Samfärdseln.

Handelsflottan har minskats mycket under kriget. Om man räknar ihop förlusterna genom direkta krigshandlingar, de beslagtagna fartygen, av vilka endast en del fås tillbaka, samt de enligt stilleståndsfördraget levererade fartygen, stiga förlusterna till ungefär hälften av fartygens antal och över tre femtedelar av deras tonnage. Fartygen äro nämligen nu endast 474 till antalet med en dräktighet av 260,200 bruttoregister-ton, medan handelsflottan före kriget omfattade 861 fartyg med en sammanlagd dräktighet av 669,400 bruttoton. Ännu större äro förlusterna av havsgående tonnage, d. v. s. av fartyg om minst 500 ton. Antalet dylika fartyg har sjunkit med

56.7 % och deras bruttotonnage med 64.0 %. Av det återstående tonnaget var en stor del tidsbefraktad, och likaså utförde talrika finska fartyg transporter för rädsrysk räkning, så att knappt hälften av handelsflottan var disponibel för landets eget behov.

Sjöfarten var ännu i början av 1945 huvudsakligen begränsad till Östersjön, först i augusti vidtog trafik över Nordsjön. Inalles var antalet avgångna fartyg i utländsk fart 1,405 mot 1,639 år 1944, medan åter deras dräktighet var 965,500 nettoton mot 1,268,900 nettoton år 1944. I jämförelse med förhållandena före kriget hade fartygstrafiken gått ned till mindre än en sjättedel.

För järnvägarna fortgick samma besvärliga transportsituation som tidigare. Orsaken var dels bristen på stenkol och svårigheten att samla sådana vedlager att man ej hade behövt leva från hand till mun och alltid bränna färsk ved. Även har den rörliga materielen kännbart minskats och genom förslitning råkat i ett sådant skick, att den tarvar ständiga reparationer. Den till buds stående materielen är 20 % mindre än före kriget, och av densamma transporterade alltid en stor del skadestånds- och restitutionsgods utanför landets gränser. Det har visat sig nödvändigt att göra trafiken långsammare under vintersäsongen och minska tågens antal, vilket har ökat stockningen såväl i gods- som passagerartrafiken. Genom rationalisering har man försökt övervinna svårigheterna och även lyckats, ehuru snöstormar, helgdagar o. dyl. ha föranlett betydande förseningar och störningar. Kvantitativt var den inhemska godstrafiken under januari—november 10,390 ton och understeg med 8 % trafiken under samma tid 1944 och med 16 % trafiken under samma månader av det sista fredsåret. Passagerarbefordran har däremot fortfarande ökat. Kontant betalade biljetter inlöstes till ett antal av 50.1 milj. stycken eller 40 % mera än året förut.

Att passagerartrafiken på järnvägarna blivit livligare står i sammanhang med biltrafikens svårigheter. Till följd av bilstockens förslitning samt knappheten på bilringar och vissa reservdelar och förnödenheter fick man lov att inskränka i synnerhet busstrafiken. Däremot ansträngde man sig särskilt att öka godstransporten, emedan

det t. ex. var nödvändigt att få fram trävarorna till järnvägen och andra transportleder, till bostads- och industricentra.

Penning- och kapitalmarknaden.

Beträffande utvecklingen på penningmarknaden under 1945 kunna två tydliga skeden särskiljas, å ena sidan januari—augusti och å andra sidan september—december. Början av året karaktäriserades av en avtagande inlåning jämförd med tidigare år och livligare efterfrågan på kredit, varför utvecklingen företodde liknande tecken på tillstramning, som redan i december 1944 kommo till synes. Det skärpta läget berodde dels på allmänhetens av den ökade inflationsfaran framkallade obekymradhet att lägga in sina penningar på bank, dels på näringslivets växande kapitalbehov i samband med det inledda återuppbyggnadsarbetet och utvidgningen av krigsskadeståndsindustrin. Behovet av kapital kom till synes såväl i att medlen på bankräkning anlätades som i ökad kredit i affärsbankerna. Stegningen i affärsföretagens löner o. a. omkostnader verkade för sin del i samma riktning. Utvecklingen mot slutet av året präglades åter av hotet om sedelutbyte, vilket ledde till allt rikligare tillgång på penningar.

Under januari—augusti ökades affärsbankernas hela inlåning med omkring en miljard mark, medan motsvarande ökning var i runt tal 3,800 miljoner under samma månader 1944 och närmare 2,900 miljoner år 1943. Affärsbankernas utlåning ökades däremot under ifrågavarande månader med omkring 3,600 milj. mark mot att ha ökat med 1,800 resp. 2,600 miljoner under de föregående åren. Tillstramningen på penningmarknaden kom till synes i att affärsbankerna tidtals måste ta sin tillflykt till rediskontering och i att deras kassamedel i allmänhet voro mindre än under de föregående åren, trots att balansernas slutsumma hade stigit. I slutet av augusti lät finansministern, som man torde minnas, allmänheten veta, att ett sedelutbyte planerades. Denna nyhet satte fart i lata sedlar. De strömmade i september och oktober till i kreditinrättningarnas konton, och efter ett uppehåll i november upprepades samma inströmning särskilt under de sista dagarna av december, då det började bliva

uppenbart, att ett sedelutbyte förestod. Inom fyra månader flöto närmare 5,300 milj. mark in på allmänhetens depositions- och checkräkningar i affärsbankerna, och då utlåningen ökades endast med 1,900 miljoner var affärsbankernas ställning utomordentligt lätt och deras kassamedel rikligare än någonsin.

Under hela år 1945 ökades affärsbankernas inlåning av allmänheten med 6,323.4 milj. mark, medan den 1944 ökades med 3,237.7 milj. mark. Av ökningen kom drygt hälften eller 3,489.8 milj. mark på depositionsräkningarnas andel och en mindre del eller 2,833.6 miljoner på checkräkningarnas andel. I jämförelse med föregående år var proportionen dock ofördelaktig, ty då kom 70 % men under 1945 endast 55.2 % på depositionsräkningarnas andel, vilket i sin mån ytterligare bekräftar, att de särskilt under årets sista dagar i affärsbankerna inlutna medlen voro rörliga och snart igen skulle tagas ut. Dessutom fingo affärsbankerna av andra kreditinrättningar, främst sparbankerna, taga emot 2,513.7 milj. mark mot 1,551.6 miljoner året förut. Affärsbankernas hela inlåning ökades sålunda med 8,837.1 milj. mark eller 33.4 %, medan motsvarande ökning år 1944 hade varit nästan hälften mindre, 4,789.3 miljoner eller 22.1 %. På årets sista dag steg ifrågavarande inlåning till 35,307.6 milj. mark. Med hänsyn till att prisnivån hade stigit avsevärt under året var affärsbankernas hela inlåning trots allt till sin köpkraft mycket lägre vid årets slut än vid dess början.

På samma sätt som inlåningen steg även utlåningen kraftigt. Affärsbankernas egentliga utlåning ökades med 5,471.6 milj. mark eller tre gånger så mycket som året förut, då ökningen var 1,835.0 miljoner. I proportion till utlåningen vid årets början var ökningen 32.5 % mot 12.2 % år 1944. Dessutom har i utlåningen skett den stora förändringen, att ökningen under året huvudsakligen har kommit det ekonomiska livet till godo, medan däremot år 1944, då näringslivets kreditbehov var ringa, de disponibla medlen lånades till staten. För att kunna tillgodose näringslivets växande kreditbehov avstodo bankerna från att omsätta statens förfallande växlar och frigjorde på så sätt medel för andra investeringar; under senare halvåret, då penning-

marknaden lättade, diskonterade de dock t. o. m. nya statsväxlar, så att deras kredit till staten i form av växlar vid årets slut var endast 81.0 milj. mark mindre än ett år tidigare. All övrig utlåning hade sålunda ökat med 5,552.6 milj. mark, medan ökningen år 1944 var knappa 700 miljoner. Affärsbankerna vidtogo även andra åtgärder i syfte att öka sina möjligheter till kreditgivning för näringslivets mångahanda behov. Allt efter som statens obligationer förföllo till betalning minskade de nämligen obligationsportföljen med sammanlagt 2,449.5 milj. mark, medan de föregående år hade ökat den med 3,814.3 miljoner. Obligationsportföljen, som föregående år hade överstigit 10 miljarder mark, sjönk därför i fjol till 8,523.2 miljoner.

Skillnaden mellan affärsbankernas inlåning och egentliga utlåning ansågs förr såsom ett slags spänningsmätare för penningmarknaden, men dess betydelse har minskats sedan obligationerna under krigsåren ha fått sin nuvarande stora betydelse för affärsbankernas placeringsrörelse och göra att inlåningen är mycket större än den egentliga utlåningen. Likväl må nämnas, att medan inlåningsöverskottet ännu vid 1943 års slut var 6,694.5 milj. mark och vid 1944 års slut 9,648.8 milj. mark, det vid senaste årsskifte hade stigit till 13,014.3 miljoner eller dubbelt så högt som två år tidigare. Affärsbankernas kassamedel, som de av bankerna frigjorda placeringarna till trots i allmänhet i början av året voro knappare än föregående år och i augusti minskades till 1,247.1 milj. mark, ökades på hösten kraftigt och nådde i slutet av november 3,825.8 miljoner. De sista dagarna i december stego de — temporärt — till hela 6,054.6 milj. mark och nådde därmed en högre nivå än någonsin tidigare. Affärsbankernas förhållande till utlandet förbättrades under året, i det att deras tillgodohavanden ökades mera än skulderna. Denna förbättring var dock endast nominell och berodde på förhöjningen av växelkurserna.

De övriga kreditinrättningarna, d. v. s. sparbankerna, postsparbanken, andelskassorna och handelsandelslagens sparkassor, visa en ungefär likadan bild av utvecklingen på penningmarknaden. I början av året var ökningen i depositionerna liksom under föregående år avsevärd, närmare 3,700 miljoner mark under januari—augusti mot

3,500 miljoner. Men i slutet av året blev den av redan nämnda skäl livligare och steg på fyra månader till omkring 6,800 milj. mark, medan den vid samma tidpunkt 1944 var endast 1,200 miljoner. Dessa kreditinrättningars inlåning var således rekordartad under hela året; ökningen var 10,542.5 milj. mark mot 4,727.9 miljoner föregående år. En så kraftig ökning av utlåningen, med 46.4 %, var möjlig endast under de av inflationen och sedelutbytet föranledda undantagsförhållandena i fjol. Då kreditreglementeringen fortfarande var i kraft, fann en stor del av dessa sparmedel icke lämplig placering, vilket framgår av att affärsbankernas inlåning av andra kreditinrättningar som nämnt steg högre än någonsin förr.

Finlands Banks kreditgivning och övriga verksamhet behandlas i andra avsnittet av denna redogörelse.

Kapitalmarknaden präglades alltjämt av statens upplåning, om än även städernas papper begynte bjudas ut på obligationsmarknaden. Under de förhållanden, som skapades genom krigets upphörande och tillströmningen på penningmarknaden, var efterfrågan på obligationer betydligt mindre än under tidigare år, särskilt som kreditinrättningarna icke voro intresserade av statspapper. I början av året såldes obligationer tillhörande 1944 års 5 och 4 % lån för sammanlagt 125.3 milj. mark. Sedan dermera vidtog emission av nya 5 och 4 % lån av 1945 med samma villkor som motsvarande lån från föregående år. Obligationer av det förra lånet såldes före utgången av 1945 för 2,009.4 milj. mark, av det senare för 713.7 miljoner. Dessutom placerades 1,113.4 milj. mark av II sparbankslånet, vars ränta är 1½ % högre än storbankernas depositionsränta och vars löptid är 25 år, och 393.6 miljoner av III försäkringslånet, vars ränta är 5 % och löptid 30 år. Inalles såldes alltså statsobligationer för 4,355.3 milj. mark. Härtill kommer II krigslånet, vars obligationer placerades för 1,394.5 milj. mark. Året förut steg försäljningen av statens obligationer till ungefär 7,600 milj. mark och placeringen av krigslåneobligationer till ungefär 3,250 miljoner. Å andra sidan bör observeras att obligationsinnehavarna, framför allt affärsbankerna, då penningmarknaden tillstramades, beagnade sig av sin rättighet att på be-

stämda dagar säga upp obligationerna till inlösen och avstodo från att förnya förfallna obligationer av första återuppbyggnadslånet. Om även de regelbundna amorteringarna beaktas, minskades på så sätt de utelöpande obligationerna av statens äldre lån med drygt 2,200 milj. mark.

Under årets lopp emitterade en del städer obligationslån i avsikt att skaffa sig medel för olika investeringar. Sålunda placerade Björneborg, Uleåborg och Åbo på marknaden, för det mesta direkt i någon kreditinrättning, obligationer för sammanlagt 436 milj. mark, mot 5 eller 5¼ %. Dessutom lågo en del andra städer, Helsingfors, Kotka, Lahtis, Raumo och Tammerfors, i underhandling om nya lån och fingo också vissa förskott, ehuru de slutliga låneavtalen skötes upp till följande år.

På riklig penningtillgång tyda även de talrikt grundade nya aktiebolagen, vilkas tillkomst samtidigt får tillskrivas näringslivets livaktighet vid övergången till fredliga förhållanden. Allt som allt grundades år 1945 1,485 nya aktiebolag med ett aktiekapital om 796.5 milj. mark, medan motsvarande siffror för föregående år voro 523 bolag och 238.1 milj. mark. Förhöjningar av aktiekapital anmäldes till ett antal av 428 mot 316 föregående år, och det nominella aktiekapitalet höjdes med 511.3 milj. mark, medan motsvarande siffra för 1944 var 632.9 miljoner. Om man å andra sidan beaktar kapitalminskningarna, ökades aktiebolagens nominella aktiekapital inalles med 1,163.3 milj. mark motsvarande endast 741.6 miljoner år 1944 men 1,680.4 miljoner år 1943.

Fondbörsen avspeglar för sin del allmänhetens skiftande sinnesstämning, och utvecklingen av noteringarna är resultatet av olikriktade faktorers stridiga verkningar. Utvecklingens lugna gång under årets första månader följdes av en stigande tendens, som på några bakslag när fortgick ända till augusti och som hade sin grund i den av löne- och prisstegringen framkallade flykten till realvärden. Därför var stegringen ganska svag för bankaktiernas vidkommande men för industriaktierna hejdlös. Efterfrågan på aktier ökades dels även av de stora bolagens inköp, då dessa försökte komma över så stora mängder främmande aktier att användas för betalning av förmögenhetsöverlåtelseskatten, att de icke

skulle behöva höja sitt aktiekapital och överlåta egna aktier för ändamålet. Mot slutet av augusti inträffade ett plötsligt omslag. Detta var dels en naturlig följd av en långt gången stigande konjunktur och stärktes av rykten om en förestående stämpling av aktier, varför de „svarta” aktierna kastades ut på marknaden. Behovet av medel bl. a. för skattebetalningar verkade i samma riktning. I september stadgade sig kurserna ånyo, men därefter präglades utvecklingen av en nedåtgående tendens. Aktieindex, som i december 1944 stod på 209 poäng (1935 = 100), steg i augusti till 690 poäng för att ånyo sjunka till 416 poäng i december 1945, då index således var dubbelt så hög som ett år tidigare. Index för noteringen av industriaktier steg på motsvarande sätt från 250 poäng till 914 poäng för att ånyo sjunka till 545 poäng, medan åter för bankaktierna motsvarande, ojämförligt stillsammare utveckling återspeglas av indexsiffrorna 108, 207 och 140. Omsättningen på fondbörsen saknar av ovan angivna skäl sitt motstycke; den var 1,329.9 milj. mark mot 487.7 resp. 425.1 miljoner åren 1944 och 1943. Som bevis på den växlande livligheten i omsättningen kan anföras, att börsomsättningen i januari var endast 28.9 milj. mark men i september 218.6 miljoner.

Räntefoten.

Allt efter som kreditbehovet växte och tillstramning yppade sig på penningmarknaden framträdde en tendens till räntehöjningar. Kreditinrättningarnas gamla överenskommelse om bibehållande av oförändrade in- och utlåningsräntor gällde visserligen allttjämt, men i den mån vissa kreditinrättningar hade möjlighet att inom dess ram höja räntorna, använde sig många därav. Depositionsräntan var densamma som under tidigare år, i affärsbankerna $3\frac{1}{2}\%$, i sparbankerna i allmänhet 4% , i de större dock $3\frac{3}{4}\%$; affärsbankernas ränta på checkräkning var 1% , sparbankernas litet högre. Medelräntan på affärsbankernas inlåning sjönk något, nämligen till 2.47% från 2.53% år 1944 och 2.46% år 1943; förändringen berodde på en proportionsvis större ökning av checkräkningarna. Då ränteaftalet ej gäller kortfristiga krediter, stego räntorna på dessa så att me-

delräntan för affärsbankernas utlåning var 5.31% i stället för 5.04% resp. 5.24% under de närmast föregående åren.

Betalningsbalansen och kapitalrörelsen.

Beträffande den utländska betalningsbalansen för 1945 finnas endast bristfälliga uppgifter, men de giva dock en allmän bild av betalningsbalansens struktur. Utgående från betalningsbalansen för 1944 kan man draga följande slutsatser. Enligt förhandsuppgifter slutade utrikeshandeln, sedan exporten utan vederlag lämnats bort, på ett importöverskott om i runt tal 1,600 milj. mark. Då importöverskottet året förut var omkring 2,320 milj. mark, voro år 1945 utgifterna i betalningsbalansen i denna punkt 720 milj. mark mindre än då. Ränteutgifterna till utlandet, vilka för 1944 belöpte sig till 45 milj. mark, ha uppskattats till 215 miljoner, emedan även en del på grund av avbrottet i förbindelserna tidigare uppskjutna räntebetalningar nu ha verkställts, medan särskilda räntebetalningar till Sverige enligt överenskommelse ha uppskjutits tills vidare. Utgiftsökningen var sålunda 170 milj. mark. Vad åter inkomsterna beträffar ha handelsflottans fraktinkomster, oaktat stegringarna i prisnivån och av skäl, som ovan på tal om samfärdseln berörts, beräknats ha inbringat en mindre nettoinkomst för betalningsbalansen än föregående år. Minskningen uppskattas till ungefär 60 milj. mark. Beträffande betalningsbalansens övriga poster saknas ännu uppgift, men man kommer till ett ungefärligen riktigt resultat, om man tager dem lika stora som år 1944. Då betalningsbalansen för nämnda år slutade på ett utgiftsöverskott om 1,730 milj. mark kan således 1945 års utländska betalningsbalans beräknas ha uppvisat ett utgiftsöverskott om 1,240 milj. mark. Om härtill läggas varuleveranserna utan vederlag blir slutresultatet, att Finlands nationalhushållning på grund av de utländska relationerna blev närmare tio miljarder mark fattigare under året.

Den utländska kapitalrörelsen var synnerligen obetydlig under 1945. Ny kredit erhöles endast av Sverige, och även den innebar till väsentlig del endast att en redan under föregående år avtalad kredit om 150 milj. mark utnyttjades. Härtill kom

en kredit om 6.0 milj. kronor, som „Soteva” (delegationen för krigsskadestandsindustrin) erhöil. Då en del gamla lån avtalsenligt amorterades, kan den utländska konsoliderade skulden anses ha ökat med omkring 1,130 milj. mark, om stegringarna i växelkurserna lämnas obeaktade. Växelkursernas höjning innebar emellertid, att Finlands konsoliderade utländska skuld ökades från 5,630 milj. mark vid utgången av 1944 till mera än det tredubbla eller 18,650 miljoner i slutet av 1945. De kortfristiga skulderna och tillgodohavandena ökades av samma anledning avsevärt, ehuru mindre tvärt, emedan en del av dem lyda på mark. Då även sakliga förändringar inträffade, var resultatet att den kortfristiga nettoskulden under årets lopp steg från 2,760 milj. mark till 6,580 miljoner och landets hela nettoskuld, vilken vid årets ingång var 8,390 milj. mark, enligt förhandsberäkning till 25,230 miljoner.

Prisnivån.

Den för krigsåren utmärkande prisstegringen hade år 1944 kunnat begränsas och prisnivån tämligen väl stabiliseras. År 1945 inträffade likväl i detta avseende ett beklagligt omslag. Verklningen på priserna av de vid årsskiftet företagna löneförhöjningarna begynte göra sig gällande redan i början av året, men prisnivåns stegring var ännu relativt långsam. De i april—maj vidtagna stora och allmänna löneförhöjningarna drogo däremot kraftigt priserna uppåt, då lönerna höra till de viktigaste produktionskostnaderna och enligt verkställda beräkningar utgöra minst 50—60 % av industrins samtliga tillverkningskostnader, inom lantbruket ännu mera. Längs sommaren och hösten steg levnadskostnadsindex synnerligen starkt, men mot slutet av året avtog prisstegringen ånyo och prisnivån började

stadga sig. Levnadskostnadsindex steg sålunda från 203 poäng (aug. 1938—juli 1939 = 100) i december 1944 till 404 poäng i december 1945 eller inalles med 99.0% , medan stegringen hade varit endast 3.0% år 1944, 8.8% år 1943 och 20.1% år 1942. Medan prisnivån åren 1939—1944 sammanlagt hade stigit till det dubbla, var ökningen enbart under 1945 nästan lika stor.

Prisstegringen var efter vanligheten ojämn. Mest steg livsmedelsindex, nämligen med 141.8% och nådde 474 poäng, men värme- och bränsleindex, för vilken den relativa stegringen var något mindre eller 120.8% , steg ännu högre eller till 627 poäng. Beklädnadsindex steg betydligt mindre eller med 49.1% och nådde 416 poäng i december 1945. Då hyresreglementeringen var särdeles sträng, höll sig bostadsindex nästan oförändrad och steg endast till 125 poäng, varför den i jämförelse med nivån före kriget hade stigit med endast 25% , år 1945 med endast 5.9% .

Mätt med partiprisindex var stegringen i prisnivån ungefär lika stor. Index steg nämligen från 314 poäng i december 1944 till 607 poäng i december 1945 eller med 93.3% . Även vad denna index vidkommer var stegringen särskilt stor för lantbruksprodukterna, 142.0% . Index för skogshushållningsprodukterna hade likväl, om utvecklingen under hela krigstiden beaktas, stigit ännu högre eller till 746 poäng, medan index för lantbruksprodukterna var 639 och för industriprodukterna endast 555 poäng.

Nämnas må ännu, att leveransprisindex för lantbruksprodukter, vilken år 1944 hade varit nästan stabil, från 294 poäng i december 1944 steg till 588 poäng i december 1945, d. v. s. till det dubbla. Stegningen var lika stor för åkerbruksprodukterna som för husdjursprodukterna.

Finlands Banks verksamhet.

Penningsvärdet och förhållandet till utlandet.

Under krigsåren bibehölls de utländska växelkurserna i stort sett oförändrade, trots att markens inhemska värde år för år har sjunkit, om än långsamt. Denna politik, som stod i samklang med förfarandet också på annat håll, ledde så småningom till en betydlig disproportion mellan markens inhemska och utländska värde. Så länge de utländska handelsförbindelserna voro begränsade och de tillämpade priserna grundade sig på överenskommelser staterna emellan, medförde detta icke något större men. Likväl hade det befunnits nödigt att taga i bruk en tilläggsavgift, vilken sedan oktober 1944 vid försäljning av svenska kronor utgick med 40 % och varav intäkten kunde användas för premiering av exporten. Denna ordning blev i fjol ohållbar. Å ena sidan var den på grund av de stora löneförhöjningarna försiggående stegringen i de inhemska priserna ägnad att öka disproportionen mellan markens inhemska och utländska värde, vilket i sin tur skulle ha lett till nationalekonomiskt ofördelaktiga resultat: oräntabel export samt passiv handels- och betalningsbalans. Livaktighet hos utrikeshandeln och dennas utveckling mot frigörelse från den krigstida reglementeringen förutsätta å andra sidan också friare och smidigare betalningsförhållanden, vilka i sin tur kräva att växelkurserna höjas till en nivå, som närmare motsvarar köpkraftspariteterna. Därför beslöt Finlands Banks direktion den 31 maj, sedan den på förhand meddelat bankfullmäktige sin principiella ståndpunkt, att höja växelkurserna med omkring 75 %. Dollarkursen, som många år varit mk 49: 35, höjdes till mk 86: 30, pundkursen på samma sätt från mk 196: — till mk 343: — och kursen på svenska kronan från mk 11: 71 till mk 20: 50. Under den kraf-

tiga prisstegringen befunnos de nya växelkurserna på sommaren vara alltför låga, varför de den 27 juli höjdes med omkring 40 %. På hösten, den 16 oktober, befanns ännu en höjning av växelkurserna vara av nöden, nämligen med omkring 12 ½ %. I slutet av året voro därför de utländska växelkurserna omkring 175 % högre än i dess början: dollarkursen mk 136: —, pundkursen mk 547: — och kursen på svenska kronan mk 32: 30. I offentligheten ha ifrågasatt förhöjningar i allmänhet ansetts såsom av förhållandena påkallade och en naturlig följd av försämringen av markens inhemska värde, men på en del håll har man velat göra gällande, att importvarornas priser genom dem oskäligt pressats upp med ty åtföljande stegring i den inhemska prisnivån. Härtill kan man genmäla, att förhöjningarna av växelkurserna ha följt efter stegringen i de inhemska priserna och att kurserna i allmänhet varit något lägre än motsvarande köpkraftspariteter hade förutsatt, trots att många sådana omständigheter som vårt lands ofördelaktiga betalningsbalans och stora utländska skulder snarast hade fordrat att de fastställts i överkant; dock äro köpkraftspariteterna under nuvarande förhållanden ännu svårare att precisera än under normala tider.

Emedan de internationella handels- och betalningsförhållandena i allmänhet fortfarande voro underkastade de av kriget framkallade inskränkningarna och det ur finsk synpunkt var omöjligt att ens tänka på att övergå till ett fritt handelsutbyte, nödgades man alltjämt upprätthålla den sedan krigets början tillämpade reglementeringen av importen och exporten ävensom av valutahandeln. T. o. m. framtvängde den av livligare efterfrågan betingade skärpta knappheten på utländska valutor en ytterligare begränsning av deras användning till de allra nödvändigaste ändamålen.

Guldskassan höll sig oförändrad under hela året ända till den sista veckan. I samband med bokslutet höjdes guldets bokföringsvärde såsom de nya växelkurserna förutsatte. Härigenom steg guldskassans bokförda värde från 171.6 till 386.7 milj. mark.

Finlands Banks valutaförråd, som vid årets ingång var bokfört till 350.7 milj. mark, höll sig i början av året på denna nivå och varierade endast beroende på, när stora mängder import betalades eller tvärtom likvid inflöt för större mängder export. Då bokföringsgrunderna för de utländska valutorna förblevo oförändrade trots stegringen i växelkurserna, försiggingo växlingarna i valutaförrådet inom relativt trånga gränser, nämligen mellan 173.0 och 429.6 milj. mark. Vid bokslutet tillämpades likväl nya bokföringsvärden, som något understego gällande försäljningskurser. Härigenom steg valutaförrådet, som den 22 december hade bokförts till ett värde av 222.7 milj. mark, vid årets slut till 1,283.1 miljoner. Tack vare ändringen i bokföringskurserna var således valutaförrådet vid årets slut nominellt 932.4 milj. mark större än vid dess början.

Vid årets ingång förekommo två utländska konton i Finlands Banks balans, av vilka båda ursprungligen hade varit passiva men det ena under 1944 års lopp hade blivit aktivt. Det ena, utländska korrespondenters tillgodohavanden i mark, upptog en skuld, som i själva verket till största delen ej var bankens egen utan folkhushållningens skuld till utlandet och vilken vid årets början steg till 3,432.0 milj. mark. Det andra, utländska clearingräkningar, slutade åter på ett tillgodohavande i utlandet om 2,365.5 milj. mark. Nettoskulden var sålunda 1,066.5 miljoner. Den del av förstnämnda konto, vilken uppstått i samband med import från Tyskland och till karaktären var likadan som skulderna och tillgodohavandena på clearingräkning, överfördes i slutet av januari till det senare kontot, som därigenom blev 1,014.6 milj. mark den 31 januari. På det förra kontot kvarblevo endast utländska kontoinnehavares tillgodohavanden i mark till ett värde av 56.2 milj. mark. Under årets lopp växte småningom saldot på vardera kontot, så att utländska kontoinnehavare vid dess slut

hade tillgodohavanden om 141.4 milj. mark, samtidigt som passivsaldo på utländska clearingräkningar hade stigit till 2,802.7 miljoner. Följaktligen upptog Finlands Banks balans för den 31 december en utländsk skuld om 2,944.1 milj. mark, d. v. s. 1,877.6 miljoner eller 176 % mera än ett år tidigare.

Utlåningen.

Finlands Banks hela utlåning ökades under redogörelseåret liksom under samtliga krigsår. Vid slutet av föregående år var den 19,975.6 milj. mark, från vilket belopp den under årets första veckor enligt vanligheten sjönk. Lägst, 19,022.6 milj. mark, var den den sista januari, varefter den ånyo småningom ökades och steg ända till den 23 november, då toppen för året, 24,324.8 milj. mark, nåddes. Under årets sista veckor minskades den totala utlåningen ånyo, främst emedan krediten åt staten gick tillbaka, varom mera senare. Då kreditens hela belopp på årets sista dag var 22,397.4 milj. mark hade den sjunkit med närmare två miljarder mark under toppen, men samtidigt var den 2,421.8 miljoner större än ett år tidigare. Ökningen var sålunda 12.1 % mot 15.4 % år 1944.

Huvuddelen av utlåningen föll fortfarande på staten, vars kredit något ökades under året, såsom senare skall påvisas. Även Finlands Banks kredit åt näringslivet steg under årets lopp, då bankens kunder utökade sin verksamhet och stegringen av deras kostnader krävde mera kontanter än förr. Beloppet av denna kredit, som efter en betydlig ökning under föregående år i början av 1945 utgjorde 2,225.6 milj. mark, steg småningom ända till 4,084.6 miljoner den 22 september men sjönk därefter något och var vid utgången av december 3,797.4 milj. mark. Under årets lopp ökades sålunda Finlands Banks kredit åt näringslivet med 1,571.8 milj. mark eller närmare 71 %.

Till största delen bestod Finlands Banks utlåning, liksom förr, i diskontering av växlar. I början av 1945 hade banken direkt diskonterat växlar till ett belopp av 19,855.9 milj. mark. Efter att vid utgången av januari ha nått sitt lägsta belopp för året, 18,914.1 miljoner, svällde växelportföljen småningom ånyo ut och steg den 23 november till 24,214.4 milj. mark. På årets

sista dag hade beloppet av de direkt diskonterade växlar sjunkit till 22,282.3 milj. mark och var härvid 2,426.4 miljoner eller 12 % större än ett år tidigare.

Vid sidan av den direkta växeldiskonteringen sakna övriga låneformer vad beloppen beträffar nämnvärd betydelse i Finlands Banks rörelse. Trots lånebeloppens litenhet kunna de dock ha avsevärd betydelse, främst rediskonteringen. Då affärsverksamheten tog fart och särskilt löneutbetalningarna fordrade stora summor var penningmarknaden tidtals stram, vilket föranledde rediskontering i centralbanken. Den vid årets början förekommande rediskonteringskredit om 50.0 milj. mark betalades tillbaka före utgången av januari. I slutet av april skärptes tendensen ånyo, och den 23 maj steg det rediskonterade beloppet till 280.0 milj. mark. Före utgången av därpåföljande månad hade dessa växlar reglerats, men i augusti begynte en ny stramare period, under vilken rediskonteringarna stego till 325.0 milj. mark. I

september lättade penningmarknaden ånyo, åtminstone delvis till följd av rykten om sedelutbyte, och den sista veckan i september förekom lika litet som under de följande månaderna några rediskonterade växlar i Finlands Banks balans.

Hypotekslån beviljar Finlands Bank enligt gammal praxis huvudsakligen mot säkerhet i obligationer, men totalbeloppet av dessa lån var litet, i början av året 19.0 milj. mark. I december steg det dock ända till 49.7 miljoner för att på årets sista dag gå ned till 37.7 miljoner. Kassa-kreditiven ha något större betydelse än sistnämnda grupp av lån. På dessa räknningar hade vid årets ingång lyftats 50.7 milj. mark, och beloppet steg i början av juli till en topp av 142.9 miljoner för att dock ånyo sjunka till 77.4 miljoner vid årets slut.

De månatliga växlingarna i bankens olika slag av utlåning framgå för 1945 ur följande sammanställning:

Finlands Banks inhemska kreditgivning år 1945.

Utgången av månaden	Växlar milj. mk	Hypotekslån milj. mk	Kassa- kreditiv milj. mk	Rediskon- teringar milj. mk	Summa milj. mk
1944					
December	19,855.9	19.0	50.7	50.0	19,975.6
1945					
Januari	18,914.1	19.0	89.5	—	19,022.6
Februari	19,048.6	19.0	92.9	—	19,160.5
Mars	20,113.9	19.0	79.7	—	20,212.6
April	20,569.5	19.0	81.3	40.0	20,709.8
Maj	20,836.1	19.0	114.7	80.0	21,049.8
Juni	21,050.7	19.0	113.4	—	21,183.1
Juli	22,451.6	19.0	114.3	—	22,584.9
Augusti	22,631.2	19.0	102.3	100.0	22,852.5
September	23,850.4	19.0	97.1	—	23,966.5
Oktober	23,111.0	19.0	99.1	—	23,229.1
November	24,167.1	19.0	84.0	—	24,270.1
December	22,282.3	37.7	77.4	—	22,397.4

Liksom i allmänhet tidigare kom också i fjol största delen av Finlands Banks kredit åt näringslivet på exportindustrins andel. Vid sidan därav har även krediten åt hemmamarknadsindustrin ökat såväl till sitt absoluta belopp som till sin relativa andel. Handelsföretagens andel var synnerligen

anspråkslös men stadd i tillväxt. Krediten åt „andra”, vilken vid 1944 års utgång tillfälligtvis var avsevärd, hade ånyo sjunkit till en obetydlighet. Emedan bankens kundkrets håller sig ganska oförändrad bero förändringarna under årens lopp främst på, i vilken mån kreditbehov vid de skilda

tidpunkterna ha yppat sig på olika områden. Utvecklingen belyses av följande sammanställning, som utvisar, huru central-

bankens kredit åt näringslivet vid utgången av de senaste åren procentuellt har fördelat sig mellan olika verksamhetsgrenar.

	^{31/12} 1940 milj. mk	^{31/12} 1941 milj. mk	^{31/12} 1942 milj. mk	^{31/12} 1943 milj. mk	^{31/12} 1944 milj. mk	^{31/12} 1945 milj. mk
Exportindustrin	89.10	89.30	73.76	63.35	61.19	67.72
Hemmamarknadsindustrin	7.87	10.43	22.07	29.20	20.06	30.52
Handelsfirmor	3.03	0.24	4.02	7.37	0.02	1.49
Övriga	—	0.03	0.15	0.08	18.73	0.27

Räntesatserna.

Finlands Bank tillämpade år 1945 oförändrade räntesatser vid sin utlåning. Den lägsta räntesatsen var sålunda oförändrat 4 %, såsom den varit sedan den 3 december 1934.

Sedelstocken.

Den utelöpande sedelstocken har sällan varit underkastad så häftiga fluktuationer som under fjolåret. Dess belopp, som vid årets början var 15,656.7 milj. mark, minskades som vanligt under de tre första veckorna i januari och sjönk härvid under 15 miljarder mark för att dock redan i februari börja växa, vilket hör till regeln, men mot vanligheten avstannade ökningen icke i april av säsongbetonade orsaker utan till följd av lönestegringen jämte den åtföljande stegringen i prisnivån tog den i stället fart, emedan mera kontanter än förr behövdes. I slutet av augusti befunno sig sålunda sedlar till ett belopp av 18,871.9 milj. mark i omlopp, vilket var drygt fem miljarder mera än ett år tidigare. I september följde likväl ett omslag i det sedelstocken begynte krympa, emedan talrika

medborgare med anledning av rykten om sedelutbyte lade in sina sedlar på bankkonto. I oktober fortgick samma tendens ehuru med avtagande hastighet, och i november hade sinnena lugnat sig, då det fruktade sedelutbytet icke hördes av. Då det i december småningom klarnade för alla, att förverkligandet av ifrågakvarande planer förestod, begynte sedlarna bränna i händerna på folk och stora mängder sedlar fördes särskilt under årets sista dagar till kreditinrättningarna. Den utelöpande sedelstocken reducerades därvid till 13,597.7 milj. mark, d. v. s. den var mera än fem miljarder mindre än motsvarande belopp fyra månader tidigare och 2,059.0 miljoner eller 13 % mindre än ett år tidigare. Sedelutbytet, som egentligen hör till händelserna under 1946 och vars följder ännu icke kunna överblickas då detta skrives, har således nått ett av sina mål så till vida som en stor del av den i medborgarnas händer liggande fria köpkraften blivit bunden, om än delvis endast tillfälligt.

De medel, mot vilka Finlands Bank har rätt att emittera sedlar, ha ökat samtidigt med sedelstocken. Detta framgår av följande tabell:

	^{31/12} 1944 milj. mk	^{31/3} 1945 milj. mk	^{30/6} 1945 milj. mk	^{30/9} 1945 milj. mk	^{31/12} 1945 milj. mk
Guldkassa	171.5	171.6	171.6	171.6	386.7
Korrespondenter i utlandet	350.7	337.3	333.9	345.9	1,283.1
Utländska växlar	24.9	24.9	24.6	37.8	72.0
Utländska sedlar och kuponger	3.8	3.5	3.2	6.0	9.6
Inhemska växlar	19,905.9	20,113.9	21,050.7	23,850.4	22,282.3
Summa	20,456.8	20,651.2	21,584.0	24,411.7	24,033.7

De i Finlands Banks sedeltäckning ingående medien ökades under året i det att deras totala belopp steg från 20,456.8 milj. mark till 24,033.7 miljoner. Ökningen, som således var 3,576.9 milj. mark eller drygt 17 %, berodde främst på två faktorer, dels på ansvällningen i de inhemska växlarna, dels på den nominella värdestegringen för tillgångarna i utländskt mynt efter förhöjningarna av växelkurserna.

Sedeltäckningen var riklig under hela året. I början av året utgjorde den 99.4 % av alla vid anfordran betalbara förbindelser och redan under sista veckan i januari begynte den stiga och förblev under hela året på en högre nivå än utgångspunkten. Vid årets slut var relationstalet 115.5 %. Ännu rikligare ter sig sedeltäckningen, om man jämför den med sedelstocken. Vid årets ingång var den 130.7 % av sedelstocken, och under största delen av året höll den sig något under detta relationstal. I september, då sedelstocken begynte minska, blev den på så sätt beräknade täckningen ännu rikligare, och den sista december motsvarade sedeltäckningen 176.8 % av den utlöpande sedelstocken.

Sedelutgivningsreserven eller den obegagnade sedelutgivningsrätten var synnerligen riklig under året. I början av året steg den, efter att på sommaren och hösten 1944 tidtals ha varit t. o. m. mycket knapp, till 1,676.8 milj. mark, men i slutet av januari ökades den genom ovannämnda, i bokföringen av de utländska räkningarna vidtagna reglering till fyra miljarder mark, omkring vilket belopp den rörde sig under resten av året. Ultimo december ökades sedelutgivningsreserven ånyo till följd av höjda bokföringsvärden för guldkassan och de utländska valutorna och steg till 5,017.6 milj. mark. Den var då ungefär tre gånger så stor som ett år tidigare. Även i jämförelse med sedelutgivningsrätten och de vid anfordran betalbara förbindelsernas belopp var sedeltäckningen märkbart rikligare än åren förut. I början av 1945 var sedeltäckningen sålunda 8.2 % av de vid anfordran betalbara förbindelserna, men vid årets slut var detta relationstal 24.1 %.

I följande sammanställning belyses noggrannare Finlands Banks sedelutgivningsrätt och dess användning vid utgången av 1945 i jämförelse med motsvarande ställning i slutet av föregående år.

Sedelutgivningsrätt:

	31/12 1944 milj. mk	31/12 1945 milj. mk
Guld-kassa och utländska valutor	522.2	1,669.8
Enligt lagen av den 13 december 1939	19,934.6	22,363.9
Enligt § 6 i reglementet	1,800.0	1,800.0
Sedelutgivningsrätt	22,256.8	25,833.7

Begagnad sedelutgivningsrätt:

Utelöpande sedlar	15,656.7	13,597.7
Övriga avista förbindelser	4,727.5	6,944.5
På beviljade kassakreditiv inestående . .	195.8	273.9
Begagnad sedelutgivningsrätt	20,580.0	20,816.1

Sedelutgivningsreserv:

Omedelbart disponibel	1,676.8	5,017.6
Begagnat belopp och reserv	22,256.8	25,833.7

Bankens förhållande till staten.

Ehuru krigföringen hade upphört minskades icke statens utgifter såsom man hade hoppats, utan statshushållningen höll sig alltjämt stram och jämvikt mellan inkomster och utgifter åstadkoms icke. Statsutgifterna ökades bl. a. genom vissa efterlikvider av militära utgifter, rikligt tilltagna löneförhöjningar och deras följder, mångahanda vårdutgifter, verkställigheten av jordanskaffningslagen samt icke minst genom skadeståndsleveranserna och finansieringen av för deras skull nödvändiga kapitalplaceringar. Då penningmarknaden i början av året stramadades till och kreditinrättningarna icke voro villiga att förnya de gamla krediterna för att icke tala om att bevilja nya krediter, var Finlands Bank ånyo tvungen att öka sin kredit åt staten.

Denna kreditgivning försiggår huvudsakligen genom diskontering av statens växlar. Vid årets början utgjorde statens

växelkredit 17,750.0 milj. mark, men då under den närmaste tiden därefter avsevärda skattebelopp inflöto till staten, gick växlarnas belopp under januari ned till 16,500.0 miljoner. I mars ökade staten ånyo sin växelkredit, och i november nåddes en topp om 20,500.0 miljoner. I december kunde staten igen avkorta sin skuld, varför växelskulden vid redogörelseårets utgång var 18,600.0 milj. mark eller 850.0 miljoner större än ett år tidigare. Liksom under de föregående åren överskred staten tidtals sitt upp- och avskrivningskonto, på vilket å andra sidan tidtals samlades stora summor. Den största övertrasseringen, med 758.8 milj. mark, inträffade i slutet av augusti, medan det åter den 15 oktober fanns 864.5 miljoner på kontot. På årets sista dag fanns det på statens upp- och avskrivningsräkning 149.4 milj. mark eller 72.5 miljoner mindre än ett år tidigare. Statens nettoskuld till Finlands Bank ökades sålunda från 17,528.1 till 18,450.6 milj. mark. Ökningen var 922.5 miljoner eller 5.3 % mot 1,604.3 miljoner eller 10.1 % under föregående år.

Finlands Bank innehade en del obligationer, tillhörande olika statslån. Dessa ha dock icke anskaffats i avsikt att därigenom giva staten kredit, utan ur bankens synpunkt representera de snarare placeringar, ifall de icke äro avsedda för vidare försäljning. Vid årets ingång funnos statsobligationer för 403.2 milj. mark i bankens portfölj, vid dess slut åter för 396.1 milj. mark.

Utländska clearingräkningar.

Den utländska clearingrörelsen, som under slutet av 1944 nästan helt låg nere, begynte under 1945 allt efter som utrikes-handeln småningom hämtade sig återfå sin betydelse, även om den förblev liten i bredd med tidigare år. Relationerna med Sovjetunionen och Danmark voro de viktigaste, medan däremot största delen av de tidigare clearingförbindelserna saknades. Med Sovjetunionen ingingos under 1945 tre avtal om handelsutbyte, vilka innehöllo bestämmelser om därmed sammanhängande likvider. Särskilda överenskommelser ingingos med Sovjetunionen om fartygskostnader, frakter och erläggandet av oreglerade gamla skulder. Vidare kompletterades avtalet med Danmark, och ett nytt avtal ingicks med Norge.

Under 1945 och de två föregående åren gottskrevos exportörer och andra med följande belopp:

	1943 milj. mk	1944 milj. mk	1945 milj. mk
Belgien	—	—	1.5
Bulgarien	146.1	44.3	4.7
Danmark	934.2	817.4	607.7
Frankrike	196.3	101.9	0.9
Italien	378.4	22.6	—
Kroatien	8.3	51.9	—
Norge	—	—	5.5
Portugal	16.2	0.5	—
Rumänien	50.6	49.9	0.6
Schweiz	69.0	34.9	3.9
Slovakien	20.6	14.9	1.4
Sovjetunionen	—	—	549.6
Spanien	54.4	28.3	0.0
Turkiet	13.6	0.1	0.2
Tyskland	9,245.0	8,128.2	—
Belgien	258.1	141.9	—
Holland	321.9	269.0	—
Norge	120.3	83.1	—
Generalguvernementet	0.3	0.4	—
Ungern	314.3	204.3	—
Summa	12,147.6	9,993.6	1,176.0

På clearingräkning verkställdes dessutom vissa återbetalningar. Dessas belopp stego år 1945 till 20.7 milj. mark mot 71.9 och 152.5 miljoner under de närmast föregående åren.

Såsom av ovanstående tabell framgår, beror clearingrörelsens tillbakagång till en åttondedel av omsättningen under föregående år på att clearingrörelsen med Tyskland fallit bort. I samma riktning verkade den omständigheten, att rörelsen i allmänhet tog fart först i mitten av året.

Utgående saldo på clearingräkning utvisade vid årets slut en nettoskuld om 2,802.7 milj. mark mot ett nettotillgodohavande om 2,365.5 milj. mark ett år tidigare. Förändringen var delvis saklig men till stor del bokföringsteknisk. Vid slutet av 1944 fanns det utanför ifrågavarande räkningar en tysk specialräkning, som upp- tog en skuld om 3,381.5 milj. mark, varför dessa räkningar, som hörde ihop och voro besläktade, sammanlagt slutade på en nettoskuld om 1,016.0 milj. mark. Under år 1945 sammanslogos dessa räkningar. Under sådana förhållanden hade nettoskulden på clearingräkning i själva verket under året

ökats med 1,786.7 milj. mark eller nästan till det tredubbla.

På grund av affärer i form av privat kompensation erlades under året åt exportörer 23.0 milj. mark, därav 0.2 miljoner från konton i Finlands Bank.

Remburserna.

Under 1945 års förlopp blev Finlands Banks rembursrörelse märkbart livligare. Ända till juni öppnades rembursen endast för finansiering av handeln med Sverige, men då öppnades den första rembursen på Sovjetunionen, och under de närmaste månaderna utvidgades rörelsen till att omfatta handeln med Danmark, England och slutligen även transoceaniska länder. Fortfarande har rembursväxling förelagat i de fall då förskott måst betalas för importvaror.

En allmän användning av rembursen har främjats bl. a. av den bland utländska affärsmän gängse misstron till vårt lands politiska ställning före det definitiva fredslutet liksom av obekantskapen med de av reglementeringen i olika stater betingade inskränkningarna i den fria handeln. Nedgången i finska markens värde tenderade likaså att öka användningen av rembursen, emedan affärsmännen genom att på öppningsdagen köpa täckning för rembursens kunde undgå förlust till följd av eventuell höjning av växelkurserna.

Importrembursen öppnades under året till ett antal av 3,341 och ett belopp av 2,158.8 milj. mark eller mera än under något tidigare år. Under året förut öppnades 2,118 rembursen till ett värde av endast 884.8 miljoner. Nedgången i markens värde gav sig till känna i att remburserna i medeltal voro större än under tidigare år. Då ökningen i rembursrörelsen särskilt hänförde sig till slutet av året ledde den till att de vid årsskiftet oavslutade rembursernas värde belöpte sig till 1,045.5 milj. mark mot endast 227.9 miljoner ett år tidigare.

Användningen av exportrembursen tog en motsatt riktning mot importremburserna. Under 1945 öppnades nämligen 18 exportrembursen till ett värde av 79.7 milj. mark, medan för 1944 motsvarande siffror voro 443 stycken och 418.6 milj. mark. Däremot steg vid årets slut de oavslutade exportremburserna till ett rätt stort belopp, nämligen 57.4 milj. mark mot 16.7 miljoner ett år tidigare.

Bankens bokslut.

I det föregående ha berörts de viktigaste punkter, i vilka Finlands Banks ställning undergått förändringar under 1945. Dessutom skola bankens balans- samt vinst- och förlusträkningar granskas i detalj.

Balansräkningen.

De viktigaste posterna i Finlands Banks balansräkning för de två senaste åren framgå av nedanstående sammanställning, som sålunda ger en allmän bild av utvecklingen under 1945.

Tillgångar:	31/12 1944 milj. mk	31/12 1945 milj. mk
Guldkassa	171.5	386.7
Utländska valutor	350.7	1,283.1
Utländska växlar	24.9	72.0
Utländska sedlar och kuponger	3.8	9.6
Diskonterade växlar	19,855.9	22,282.3
Rediskonterade växlar	50.0	—
Hypotekslån	19.0	37.7
Kassakreditiv	50.7	77.4
Utländska clearingräkningar	2,365.5	—
Obligationer i finskt mynt	408.1	336.1
Obligationer i utländskt mynt	227.1	273.2
Aktier	111.2	0.0
Bankfastigheter och inventarier	32.0	32.0
Diverse räkningar	272.0	435.3
Summa	23,942.4	25,225.4
Skulder:		
Utelöpande sedlar	15,656.7	13,597.7
Upp- och avskrivningsräkning med staten	221.9	149.4
Upp- och avskrivningsräkningar med andra	721.5	2,684.5
Postremissväxlar	42.6	87.5
Utrikeskorrespondenter	3,432.0	141.4
Utländska clearingräkningar	—	2,802.7
Diverse räkningar	309.4	1,079.1
Regleringsräkningar	1,015.2	1,965.2
Upplupna räntor	38.5	45.1
Grundfond	1,250.0	1,250.0
Reservfond	1,000.5	1,154.0
Bankfastigheter och inventarier	32.0	32.0
Bankens vinst	222.1	236.8
Summa	23,942.4	25,225.4

I det föregående ha de viktigaste kontona och förändringarna i dem berörts, framför allt guldkassan och valutaförrådet samt de utländska skulderna, vidare kreditgivningen, upp- och avskrivningsräkningen med staten samt sedelstocken och sedeltäckningen. Dessutom kan beträffande andra räkningar anföras följande.

Vad först tillgångarna beträffar, förtjäna förändringarna i obligationsportföljen uppmärksamhet. Värdet av obligationerna såväl i mark som i utländsk valuta sjönk längs hela året genom utlottning och försäljning av obligationer. Då enligt vanligheten en del nedskrivningar av obligationernas värde företagits före bokslutet, sjönk värdet av obligationerna i finskt mynt 72.0 milj. mark under vad det varit ett år tidigare. Värdet av obligationerna i utländskt mynt ökades däremot, då bokföringsvärdena vid årsskiftet höjdes för dem liksom för andra tillgodohavanden i utländsk valuta. Deras värde var 46.1 milj. mark högre än vid 1944 års utgång. Inför bokslutet nedskrevs även bankens innehav av Enso-Gutzeit Oy:s aktier, varigenom aktiekotet sjönk till 7 mark.

Beträffande skulderna fäster man sig främst vid den kraftiga stegringen på upp- och avskrivningsräkningarna med andra än staten. Detta konto var under årets lopp något mindre än året förut men steg den sista veckan av året till ett rekordstort belopp, då det förestående sedelutbytet

åstadkom tillströmning av medel till kreditinrättningarna. Ökningen var 1,963.0 milj. mark sedan årets början, och på räkningen funnos närmare fyra gånger så mycket medel som då. Den kännbara ökningen på regleringsräkningarna berodde på att de genom uppskrivningen av guldkassans och de utländska valutornas värde erhållna vinsterna bokförts på desamma.

Finlands Banks egna medel ökades på sätt, som förutsatts i reglementet. Grundfonden förblev oförändrad, men reservfonden stärktes med 153.5 milj. mark. Till densamma överfördes nämligen i början av året hälften av nettovinsten för 1944 eller mk 111,051,833: — samt dessutom i enlighet med riksdagens beslut av andra hälften av vinsten det belopp, som översköt den i statens inkomstbudget upptagna andelen i Finlands Banks vinst eller mk 11,051,833: —. Ytterligare överfördes enligt § 10 i reglementet till reservfonden de oinlösta sedlarna av äldre typ än av år 1922 till ett belopp av 31.5 milj. mark. Vid utgången av 1945 steg värdet av Finlands Banks egna fonder, årsvinsten obeaktad, till sammanlagt 2,436.0 milj. mark.

Vinst- och förlusträkningen.

Huru Finlands Banks vinst- och förlusträkning gestaltade sig år 1945 jämförd med motsvarande räkning för föregående år framgår av följande sammanställning:

	1944 mk	1945 mk
Inkomster:		
Räntor på inhemsk utlåning	187,796,747: 05	290,540,423: 95
Räntor på korrespondenter i utlandet	573: 75	4,921,772: 80
Räntor på obligationer	44,327,969: 35	46,162,635: 85
Dividender	9,488,863: 20	5,259,200: —
Agio	539,821: 51	2,637,806: 15
Provisioner	30,307,457: 24	19,973,400: 20
Summa	272,461,432: 10	369,495,238: 95
Utgifter:		
Löner och arvoden	25,593,902: 80	39,621,701: 40
Pensioner och understöd	1,782,703: 80	1,759,425: —
Bankfullmäktiges arvoden och expenser	267,014: 40	257,373: —
Arvoden åt filialkontorens kontrollanter	339,973: —	252,088: —
Sedeltillverkningen	9,235,045: —	22,467,386: —
Diverse omkostnader	7,554,654: 50	12,836,173: 95
Avskrivningar	1,958,375: 90	54,487,707: 55
Avskrivning på inventarier och maskiner	3,626,096: 70	970,875: 05
Bankens vinst	222,103,666: —	236,842,509: —
Summa	272,461,432: 10	369,495,238: 95

Finlands Banks totala inkomster voro år 1945 betydligt högre än året förut och på samma gång högre än någonsin tidigare. Ökningen, som var 97.0 milj. mark eller 35.6 %, berodde framför allt på livligare utlåning. Enbart räntorna på den inhemska lånerörelsen ökades mera än de totala inkomsterna, nämligen med 102.7 milj. mark eller 54.7 %. De faktiska ränteinkomsterna voro större än de bokförda, men med hänsyn till de alltjämt instabila förhållandena befanns det av behovet påkallat att liksom under de föregående åren överföra en del av ränteinkomsterna på reservationskontot. Utländska korrespondenter inbragte för första gången på länge ränteinkomster värda att nämnas, 4.9 milj. mark, till största delen under tidigare år upplupna men till följd av de avbrutna förbindelserna icke erlagda poster. Även agiovinst och räntor på obligationer ha bokförts till högre belopp än under tidigare år. Dividendinkomsten däremot minskades med 4.2 milj. mark, då Internationella Regleringsbanken icke erlade någon dividend. Likaså minskades provisionsinkomsterna med 10.3 milj. mark, beroende på nedgången i den utländska clearingrörelsen.

Även på utgiftssidan förekom en allmän stegring som en naturlig följd av stegringen i löner och priser. Lönerna och arvdena krävde 14.0 milj. mark mera än föregående år, varvid ökningen var proportionsvis större än under de föregående åren eller 54.8 %. Till denna kraftiga stegring bidrog, jämte de beviljade löneförhöjningarna, även den ökning i den extraordinarie personalen, som den livligare rembursrörelsen, granskningen av de utländska tillgångarna och skulderna ävensom det rikliga sedelomloppet hade gjort nödvändig. Bankens omkostnader ha stigit med 5.3 milj. mark eller nästan 70 %. Stegringen i den utelöpande sedelmängden och förberedelserna för sedelutbytet voro naturligtvis ägnade att jämte de fördyrade omkostnaderna öka utgifterna för sedeltryckningen. Den i vinst- och förlusträkningen för 1945 förekommande posten är dock ej jämförbar med den i 1944 års balans för sedeltryckeriet upptagna summan, emedan sedeltryckeriet i följd av bokföringshänseende har avskilts till en från den övriga banken fristående enhet. Summan av de egentliga utgifterna var 77.2 milj. mark mot 44.8

miljoner år 1944, varför ökningen var 32.4 milj. mark eller 72.3 %.

Vid sidan av de egentliga utgifterna förekomma på utgiftssidan avskrivningar och nedskattningar. De förra voro ovanligt stora, 54.5 milj. mark, mot knappa två miljoner år 1944. Av dessa stora avskrivningar härledde sig endast en bråkdel, mk 376,000: —, av kreditgivning, nämligen av att ett varuparti gick förlorat sedan nyssnämnda summa hade lyftats mot detsamma på rembursräkning. Dessutom avskrevs det bokförda värdet, 47.6 milj. mark, för en tomt, avsedd för ett blivande hus för huvudkontorets räkning, och likaså priset, 5.9 milj. mark, för ett jordområde, som inköpts för nybyggnader för sedeltryckeriets räkning, samt vissa kostnader för reparation av bombskador. Vad slutligen den omständigheten beträffar, att avskrivningen på inventarier och maskiner nu är så mycket mindre än år 1944, beror detta på nyssnämnda ändring i bokföringen av sedeltryckeriet; nu gäller avskrivningen endast inventarierna, medan året förut omfattade även sedeltryckeriets maskineri.

Finlands Banks nettovinst utgjorde 236.8 milj. mark och var sålunda större än tidigare år. Ökningen från 1944 var 14.7 milj. mark eller 6.6 %.

Utvecklingen under senaste tid av nettovinsten belyses av nedanstående sifferserie:

År 1940	202.6 miljoner mark
„ 1941	212.4 „ „
„ 1942	231.0 „ „
„ 1943	232.2 „ „
„ 1944	222.1 „ „
„ 1945	236,842,509: — mark.

Beträffande användningen av nettovinsten bör observeras, att hälften eller mk 118,421,254: 50 i överensstämmelse med reglementet har överförts till reservfonden, vilken därför i den första veckorapporten för år 1946 belöper sig till 1,272.5 milj. mark. Av nettovinsten har 100.0 milj. mark beaktats som inkomst i statens budget för innevarande år. Resten eller 18.4 milj. mark har överförts till odisponerade vinstmedels räkning.

Bankfullmäktige föreslå, att

dess vinstmedel, 18,421,254: 50 mark, överförs till bankens reservfond.

Av Bankfullmäktige handlagda ärenden.

Inlösen av sedlar.

Då giltighetstiden för den förordning, enligt vilken Finlands Bank senast den 4 december 1942 hade berättigats att avvika från stadgandena om sedelinlösen i § 8, mom. 1 i sitt reglemente, med utgången av år 1945 skulle ha gått ut, tog bankens direktion, med hänseende till att återgång till en vid guldet bunden myntfot icke var möjlig, initiativ till en förlängning av förordningens giltighetstid. I anslutning till direktionens åsikt anhöllo bankfullmäktige hos statsrådet, att Finlands Bank genom förordning måtte berättigas att till slutet av år 1948 fortfarande avvika från föreskrifterna i § 8, mom. 1 i reglementet.

Banken beviljades denna rättighet genom en förordning av den 29 november 1945.

Revisionen.

De vid 1944 års riksdag utsedda revisorerna, kommunalrådet Aleksanteri Fränti, redaktören Hugo Aattela, jordbrukaren Kaapro Huittinen, jordbrukaren August Kuusisto och kommunalrådet Kaapro Moilanen, verkställde under tiden mellan den 19 och 23 februari revision av bankens räkenskaper för år 1944. I enlighet med revisorernas tillstyrkan och med stöd av stadgandena härom i bankens reglemente ha bankfullmäktige beviljat direktionen ansvarsfrihet för bankens förvaltning under år 1944.

Granskningen av lånerörelsen och valuta-handeln.

Bankfullmäktige ha under året enligt sin instruktion granskat bankens lånerörelse och övriga placeringar ävensom valuta-handeln vid följande tidpunkter: den 7 februari, den 25 april, den 26 juni, den 23 augusti, den 25 oktober samt den 20 december.

Inventeringen och inspektionen av avdelningskontoren.

a) I huvudkontoret.

Bankfullmäktige ha verkställt i § 6 av sin instruktion föreskriven inventering av huvudkontorets kassor, kassavalv och fonder ävensom länehandlingar och säkerheter samt panter och depositioner. Inventeringen gav icke anledning till anmärkning.

b) I avdelningskontoren.

Bankfullmäktige ha övervakat, att avdelningskontorens handkassor och valv en gång i månaden samt växlar, skuldsedlar och panter minst tre gånger under året inventerats av kontrollanterna vid kontoren.

Dessutom ha under året samtliga avdelningskontor inspekterats.

Fonder underställda bankfullmäktiges övervakning.

Bankfullmäktige ha godkänt räkenskaperna för år 1944 för de Längmanska och Rosenbergska fonderna samt Elis Holms nödhjälpsfond ävensom översänt avskrifter av räkenskaperna till bankutskottet.

Direktionen.

På framställning av bankfullmäktige beviljade Republikens president genom öppna brev av den 29 juni ordföranden i Finlands Banks direktion, jurisutriusquekandidaten, vicehäradshövdingen Risto Heikki Ryti begärt avsked från nämnda ordförandepost samt medlemmen i Finlands Banks direktion, jurisutriusquekandidaten, vicehäradshövdingen Johan Wilhelm Rangell begärt avsked från nämnda medlemstjänst, båda fr. o. m. den 30 juni 1945. Till den sålunda ledigblivna ordförandeposten i bankens direktion utnämnde Republikens president likaså på framställning av bankfullmäktige genom öppet brev av den 17 juli dåvarande finansministern, juriskandidaten, vicehäradshövdingen Sakari Severi Tuomi-

oja. Den ledigblivna medlemstjänsten i direktionen besattes ännu icke under redogörelseårets lopp, utan bankfullmäktige utsågo bankens sekreterare Esko Kullervo Leinonen till biträdande medlem i direktionen till dess tjänsten ordinariter besattes.

I egenskap av medlem i statsrådet och sedan han i september utnämnts till Finlands sändebud i Washington åtnjöt medlemmen i direktionen professor Kalle Teodor Jutila tjänstledighet under hela året. Med anledning av sagda tjänstledighet fungerade avdelningschefen i banken Carl Gustav Sundman enligt bankfullmäktiges förordnande som biträdande medlem i direktionen.

Principer för ändring av växelkurserna.

På grund av ett från den egna kretsen utgående initiativ upptogo bankfullmäktige vid sammanträde den 30 maj till behandling frågorna om markens värde, avvärjandet av inflationsfaran samt ändring av växelkurserna. Direktionen framlade vid sammanträdet ett på anhållan av bankfullmäktige utarbetat vidlyftigt utlåtande rörande markens inhemska köpkraft och dess beräkning, skyddandet och stabiliseringen av markens värde, markens utländska värde och dess beräkning ävensom valutapolitikens mål, medel och närmaste uppgifter. Utlåtandet gav vid sammanträdet upphov åt en livlig diskussion, efter vilken bankfullmäktige beslöto godkänna direktionens i utlåtandet framlagda principer och planer för ändring av växelkurserna. Direktionens ovannämnda utlåtande publicerades sedermera av Finlands Banks Institut för ekonomisk forskning i dess skriftserie.

Nya sedeltyper.

I en till bankfullmäktige riktad skrivelse av den 20 oktober meddelade sig direktionen med hänsyn till ett motsett sedelutbyte ha skyndsamt förberett åtgärder för framställning av sedlar av ny typ. Emedan tillverkning av helt nya sedeltyper, motsvarande den nuvarande tillverkningsteknikens högsta fordringar, ävensom av originalklichéer härför skulle räcka årtal, ansåg direktionen att man måste nöja sig med en sådan lösning, att de förra sedeltyperna

användas ungefär som sådana vid tryckning av de nya sedlarna, varvid den mest iögonenfallande ändringen inskränker sig till sedlarnas färg och vattenstämpel. Ett undantag bilda dock de nya 100 och 50 marks sedlarna, som fullständigt skilja sig från de förra motsvarande sedlarna såväl till utstyrsel som storlek och för vilkas tryckning originalklichéer redan delvis förelågo färdiga. För att nå större tryckningshastighet tryckas alla nya sedlar i rotationspress med användning av boktrycksförfarande, med undantag av 5,000 marks sedeln, som ännu åtminstone tills vidare framställs i koppartryck.

Vid sammanträde den 25 oktober godkände bankfullmäktige nämnda nya sedeltyper, och redogörelse för sedlarnas papper, utseende och utförande publicerades den 28 december 1945 i författningssamlingen.

Upptagandet av ett dollarlån för bomullsinköp.

Vid sitt sammanträde i december godkände bankfullmäktige direktionens förslag att Finlands Bank skulle i Förenta staterna upptaga ett lån om fem miljoner dollar, vilket därvarande Export-Import Bank hade gått in på att bevilja Finland för inköp av bomull. Lånet bör återbetalas inom femton månader från undertecknandet av kontrakt om bomullsleveranser och det löper med 2 ½ % årlig ränta. För låne-medlen kommer att erhållas omkring 10,000 ton bomull, och enskilda importörer i Finland göra sina inköp direkt av exportörer i Förenta staterna med kontrakt, som böra avslutas före den 13 juni 1946. Enär Finlands Bank icke ansåg sig kunna upptaga sagda lån utan statens förbindelse att svara för banken genom räntor på lånet och dess skötsel åsamkade kostnader samt eventuella kursförluster, beslöt statsrådet, att staten ansvarar för dem. Lånekontraktet undertecknades den 12 december.

Avskrivningar.

På framställning av direktionen ha bankfullmäktige beslutat, att vissa såsom osäkra upptagna, från åren 1902 och 1932 härstammande fordringar, sammanlagt 150,826 mark 41 penni, skola som helt värdelösa avskrivas från räkenskaperna.

Inrättandet av ett tillfälligt växelkontor i södra hamnen i Helsingfors.

Sedan direkt båtförbindelse upprättats mellan Helsingfors och Stockholm hade det med hänsyn till valutareglementeringen och särskilt dess övervakning visat sig nödvändigt att Finlands Bank i södra hamnen i Helsingfors har en expedition för betjäning av passagerartrafiken, varför direktionen föreslog hos bankfullmäktige, att inom sagda hamnområde måtte öppnas ett tillfälligt växelkontor såsom huvudkontoret underlydande agentur. Bankfullmäktige godkände direktionens framställning och fastställde samtidigt, att på växelkontoret ankommer att växla finskt mynt, att köpa utländsk valuta, att utbetala i clearingväg erhållna respengar och återsända överskott av sådana, att inlösa resecheckar och återsända överskott av på så sätt erhållna respengar samt att taga i förvar sådana till utlandet avresande personer tillhöriga penningmedel och värdepapper, vilkas utförelse ur landet ej är tillåten. Växelkontoret begynte den 19 augusti sin verksamhet i tullpaviljongen i Helsingfors södra hamn.

Nya befattningar.

På framställning av direktionen inrättade bankfullmäktige under årets lopp vid bankens huvudkontor ett antal befattningar, som den utvidgade rörelsen gjort behöfliga, nämligen för en äldre kanslist, två kassörskor, två äldre kontorsbiträden, fyra yngre kontorsbiträden och fyra vaktmästare-bilförare. Dessutom ändrades två befattningar för yngre vaktmästare vid huvudkontoret till befattningar för vaktmästare-eldare.

Tilläggsarvoden på grund av dyrtiden, extra familjetillägg och avlöning av extra personal.

Sedan riksdagen i början av 1945 beviljat anslag för höjda dyrtids- och dyrortstillägg åt statens tjänstemän och befattningshavare samt höjt dyrtidstillägg åt statens pensionstagare för år 1945, gjorde direktionen hos bankfullmäktige framställ-

ning om att med hänsyn till de stegrade levnadskostnaderna även Finlands Bank skulle i motsvarande mån höja sina åt ordinarie och extraordinarie befattningshavare samt pensions- och understödstagare utbetalade tillägg av nämnda slag. Vid sammanträde den 25 april godkände bankfullmäktige direktionens framställning och ställde för 1945 till direktionens förfogande ett anslag om inalles 6,560,000 mark för höjda dyrtidstillägg åt bankens ordinarie och extra befattningshavare samt pensions- och understödstagare jämte ett anslag om inalles 1,040,000 mark för högre dyrortstillägg åt bankens ordinarie och extraordinarie befattningshavare. De höjda tilläggen erlades retroaktivt från årets början och med tillämpning av de principer, enligt vilka de av staten betalade dyrtids- och dyrortstilläggen blivit fastställda till sin storlek. Vid nämnda sammanträde godkände bankfullmäktige likaså direktionens framställning, enligt vilken åt bankens ordinarie och extraordinarie befattningshavare med hänsyn till stegringen i levnadskostnaderna skulle räknat från början av år 1945 utbetalas ett extra familjetillägg om 200 mark i månaden för varje av vederbörande befattningshavare försörjt barn under sjutton år med beaktande av befattningshavarens samt hans makas barn och adoptivbarn. För sagda ändamål beviljade bankfullmäktige för år 1945 ett anslag om 450,000 mark.

Enär levnadskostnaderna alltjämt stego, beslöt riksdagen i augusti att ånyo höja de åt statens tjänstemän och befattningshavare samt pensionstagare utbetalade dyrtidstilläggen med retroaktiv verkan från början av juni månad. Direktionen, som fann det skäligt, att Finlands Banks ordinarie och extraordinarie befattningshavare samt pensions- och understödstagare finge åtnjuta samma förmån, föreslog hos bankfullmäktige, att även de åt alla dessa utgående dyrtidstilläggen skulle höjas retroaktivt från den 1 juni med tillämpning av de principer, enligt vilka dyrtidstilläggen åt innehavarna av statens tjänster och befattningar samt statens pensionstagare blivit höjda fr. o. m. nämnda tidpunkt. Vid sammanträde den 23 augusti godkände bankfullmäktige framställningen och beviljade för år 1945 ett anslag om

sammanlagt 7,250,000 mark att användas för dessa nya förhöjningar.

I december ingick direktionen till bankfullmäktige med framställning om att åt Finlands Banks ordinarie och extraordinarie befattningshavare även under år 1946 måtte erläggas såväl dyrtids- som dyrortstillägg enligt samma principer som åt statens tjänstemän och befattningshavare även som åt Finlands Banks pensions- och understödstagare dyrtidstillägg med tillämpning av de principer, enligt vilka statens pensionstagare erhålla nämnda tillägg ur statsmedel. Likaså föreslog direktionen, att de av bankens befattningshavare under år 1945 åtnjutna extra familjetilläggen fortfarande måtte utgå med samma belopp under år 1946. Bankfullmäktige godkände framställningarna och beviljade anslag för år 1946, för dyrtidstillägg sammanlagt 21,300,000 mark, för dyrortstillägg sammanlagt 2,010,000 mark och för extra familjetillägg sammanlagt 470,000 mark.

Vid sammanträde den 20 december beviljade bankfullmäktige på framställning av direktionen 7,000,000 mark att år 1946 efter behov användas för avlöning av bankens extraordinarie personal.

Beviljade pensioner.

Under det gångna året ha bankfullmäktige beviljat tre pensioner till ett sammanlagt årligt belopp av 311,892 mark.

Inköp av tomt för huvudkontoret.

Bankens starkt utvidgade affärsrörelse och därav härledande personalökning åstadkommer för närvarande så stor trängsel i bankens huvudkontor, att den inte kan undgå att i längden verka störande på arbetet i banken. Emedan frågan om anskaffning av ytterligare utrymme hade visat sig omöjlig att lösa utan att för banken uppföres ett nytt hus, hade direktionen redan under flere år hört sig för om en lämplig, i stadens egentliga affärscentrum belägen tomt. I detta syfte hade direktionen redan år 1941 förfrågat sig hos stadsstyrelsen, på vilka villkor staden vore villig att för en för banken avsedd

nybyggnad upplåta ett söder om riksdagshuset i hörnet av Mannerheimvägen och Arkadiagatan beläget, obebyggt område om ungefär 5,850 m², vilket är tillräckligt stort och representativt för ändamålet samt såsom befintligt i riksdagshusets omedelbara närhet och i affärscentrum särdeles lämpligt som plats för bankens huvudkontor. Då stadsstyrelsen sedermera i april 1945 meddelade sig villig att till banken sälja nämnda tomt till ett pris av 70.2 miljoner mark, vilket borde erläggas i Helsingfors stads, av Finlands Bank ägda obligationer i utländskt mynt, hemställde direktionen hos bankfullmäktige om befullmäktigande att med Helsingfors stad fortsätta underhandlingarna om inköp av tomten åt banken samt avsluta köpet till ovan nämnda pris. Vid sitt sammanträde den 25 april godkände bankfullmäktige direktionens framställning. Köpekontraktet, vari Helsingfors stad och Finlands Bank överenskommo om att definitivt avsluta köpet sedan stadsplan och tomtskifte fastställts för området, undertecknades den 25 maj.

Kontrollanterna vid avdelningskontoren.

Som kontrollanter vid bankens avdelningskontor och som deras suppleanter fungera enligt bankfullmäktiges beslut under år 1946 följande personer:

Kontoret i Björneborg: kontrollanter direktören Toivo Henrik Rintala och stadsdirektören, fil. doktorn Frans Vihtori Härmä samt suppleanter handlanden Juho Antti Airio och direktören Yrjö Nurmi;

Kontoret i Joensuu: kontrollanter filosofiemagistern Yrjö Antero Kankaanrinta och advokaten, vicehäradshövdingen Mauno Moilanen samt suppleanter stadsdirektören, filosofiemagistern Arno Pyhälä och kommerserådet Juhana Tarma;

Kontoret i Jyväskylä: kontrollanter direktören Kaarlo Vilhelm Laitila och apotekaren Eugen Mansnerus samt suppleanter lektorn Herman Hämäläinen och polismästaren, vicehäradshövdingen Eino Ilmari Karpio;

Kontoret i Kotka: kontrollanter verkställande direktören Veikko Aleksander Cajander och verkställande direktören,

borgmästaren Hugo Gustaf Johannes Melart samt suppleanter handelsskolerektorn, filosofiemagistern Hugo Lennart Wennerstrand och stadssekreteraren, hovrättsauskultanten Kustaa Ilmari Laaksonen;

Kontoret i Kuopio: kontrollanter borgmästaren Alvar Hjalmar Mikael Hurtt och lantbruksrådet Niilo Ilmari Jokinen samt suppleanter justitierådsmannen Gunnar Valdemar Hellén och verkställande direktören Pekka Karttunen;

Kontoret i Lahtis: kontrollanter direktören Väinö Tuompo och rektorn, filosofiemagistern Artturi Aukusti Tähtinen samt suppleanter verkställande direktören Kaarle Ilmari Halme och stadsdirektören Olavi Ilmari Kajala;

Kontoret i S:t Michel: kontrollanter häradshövdingen Erkki Veikko Kuokkanen och politierådsmannen Otto Kinnunen samt suppleanter direktören Valter Pulkkinen och verkställande direktören Asko Savolainen;

Kontoret i Tammerfors: kontrollanter verkställande direktören Alpo Pesonen och justitieborgmästaren Lauri Talvia samt suppleanter verkställande direktören, översten Eric B:son Schauman och direktören Lauri Pellas;

Kontoret i Tavastehus: kontrollanter kommerserådet Anders Gustaf Skogster och handlanden Johan Verner Fredriksson samt suppleanter vicehäradshövdingen Yrjö Jokiranta och verkställande direktören Kaarlo August Noro;

Kontoret i Uleåborg: kontrollanter verkställande direktören Otto Alfons Karhi och justitieborgmästaren Karl Torsten Reinilä samt suppleanter direktören Jalmari Kustaa Korkeakivi och verkställande direktören, kommerserådet Aarne Toivonen;

Kontoret i Vasa: kontrollanter direktören Lauri Aleksander Niinioja och konsuln Johan Alfred Viklund samt suppleanter direktören Juho Viljam Vaahtoniemi och skatteinspektören Toivo Verner Järvilehto; samt

Kontoret i Åbo: kontrollanter landshövdingen Frans Vilho Kyttä och direktören Juho Heikki Kurkela samt suppleanter direktören Aarne Laaksonen och verkställande direktören Väinö Jylhä.

Bankfullmäktige och revisorer.

Såsom bankfullmäktige fungerade från årets början till den 19 april följande personer:

Tanner, Väinö, verkställande direktör, *Vesterinen, Vihtori*, lantbrukare, *Hackzell, Antti*, vicehäradshövding, *Leppälä, Juhani*, kommunalråd, *Pekkala, Mauno*, generaldirektör, *v. Frenckell, Erik*, diplomingenjör, *Kilpi, Eino*, chefredaktör, *Pilppula, J. Erl.*, kommunalråd, *Salmenoja, Pietari*, avdelningsföreståndare.

Av dessa kunde dock vicehäradshövding Hackzell på grund av sjukdom icke deltaga i bankfullmäktiges sammanträden.

Ordinarie bankfullmäktige utgjordes av de två första i listan jämte diplomingenjör v. Frenckell såsom första suppleant för vicehäradshövding Hackzell.

Som ordförande fungerade verkställande direktören Tanner och som viceordförande undertecknad Vesterinen.

Elektorerna vid den i mars senaste år valda riksdagen utsågo den 19 april till bankfullmäktige följande personer:

Pekkala, Mauno, generaldirektör, *Vesterinen, Vihtori*, lantbrukare, *Leikola, Erkki*, professor, *Salmenoja, Pietari*, avdelningsföreståndare, *Leppälä, Juhani*, kommunalråd, *Pilppula, J. Erl.*, kommunalråd, *Manninen, Hugo*, riksdagsman, *Peltonen, Onni*, riksdagsman, *Söderhjelm, Johan Otto*, jurisdoktor.

Av dessa utgöra de tre förstnämnda de ordinarie bankfullmäktige.

Vid sammanträde den 20 april valde bankfullmäktige till ordförande undertecknad Pekkala och till viceordförande undertecknad Vesterinen.

Till bankens revisorer för granskning av 1945 års räkenskaper ha riksdagens elektor utsett följande personer:

Huittinen, Kaapro, lantbrukare, som suppleant *Laine, Lauri*, riksdagsman, *Moilanen, Kaapro*, kommunalråd, som suppleant *Valanne, Teuvo*, verkställande direktör,

Kuusisto, August, lantbrukare, som suppleant
Bryggari, Tuomas, stenarbetare, riksdagsman,

Niemistö, August, ekonom, som suppleant
Vasama, U., ekonom, samt
Fränti, Aleksanteri, kommunalråd, som
 suppleant *Niskala, Markus*, riksdagsman.

Helsingfors den 12 mars 1946.

MAUNO PEKKALA.

Vihtori Vesterinen.

Erkki Leikola.

P. Salmenoja.

Juhani Leppälä.

J. Erl. Pilppula.

H. Manninen.

O. Peltonen.

J. O. Söderhjelm.

Esko K. Leinonen.